

**Govern de les
Illes Balears**

Conselleria d'Educació
i Universitats

Projecte de Decret XXX/2025, de XXXXXXX, pel qual s'estableixen l'ordenació i el currículum de l'ensenyament secundari per a adults a les Illes Balears

Esborrany versió 2 (27/10/2025)

PREÀMBUL

El dret a l'educació, la formació i l'aprenentatge permanent és un dels pilars dels drets socials reconeguts per les institucions europees. De fet, la Resolució del Consell de la Unió Europea del 29 de novembre de 2021, destaca la necessitat d'augmentar significativament la participació dels adults en l'aprenentatge formal, no formal i informal, i esbossa una visió de com s'ha de desenvolupar l'aprenentatge dels adults a Europa d'aquí a 2030.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre (LOMLOE), al Capítol II del Títol preliminar, apartat segon de l'article 5, determina que el sistema educatiu té com principi bàsic afavorir l'educació permanent i, a aquest efecte, prepara els alumnes per aprendre per ells mateixos i facilita als adults la seva incorporació als diferents ensenyaments, afavorint la conciliació del aprenentatge amb altres responsabilitats i activitats. Així mateix, l'apartat quart del referit article determina que correspon a les administracions públiques promoure ofertes d'aprenentatge flexibles que permetin l'adquisició de competències bàsiques i, si escau, les titulacions corresponents, a aquells joves i adults que van abandonar el sistema educatiu sense cap titulació.

El capítol IX del Títol I de la susdita llei dedica especial atenció a l'educació de persones adultes, amb l'objectiu que tots els ciutadans tinguin la possibilitat d'adquirir, actualitzar, completar o ampliar llurs coneixements i aptituds per al desenvolupament personal i professional. Per això, regula, des dels articles 66 al 70 bis, les condicions en què s'han d'impartir els ensenyaments conduents a títols oficials, alhora que estableix un marc obert i flexible per realitzar altres aprenentatges i preveu la possibilitat de validar l'experiència adquirida per altres vies. En concret, l'apartat primer de l'article 68 estableix que les persones adultes que vulguin adquirir les competències i els coneixements corresponents a l'educació bàsica comptaran amb una oferta adaptada a les seves condicions i necessitats. Per un altre costat, l'apartat dos d'aquest article determina que les administracions educatives, en l'àmbit de les seves competències, organitzaran periòdicament proves perquè les persones majors de divuit anys puguin obtenir directament el títol de graduat en ensenyament secundari obligatori.

La nova redacció de la LOE, al Capítol III del Títol preliminar, regula el currículum i distribució de competències, establint, en l'article 6 apartat tercer, que el Govern, prèvia consulta a les comunitats autònomes, fixa en relació amb els objectius, competències, continguts i criteris d'avaluació, els aspectes bàsics del currículum que constitueixen els ensenyaments mínims. D'altra banda, l'apartat cinquè del susdit article determina que les administracions educatives han d'establir el currículum dels diferents ensenyaments regulats en aquesta llei, de què formaran part els aspectes bàsics. A més a més, l'apartat nou de l'article 67 disposa que, en atenció a les seves circumstàncies especials, per via reglamentària es poden establir currículums específics per a l'educació de persones adultes que condueixin a l'obtenció d'un dels títols que estableix aquesta llei.

En aquest sentit, el Ministeri d'Educació i Formació Professional va publicar al Butlletí Oficial de l'Estat el Reial decret 217/2022, de 29 març, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'ensenyament secundari obligatori, on es concreta el currículum bàsic de l'educació secundària i, en la disposició addicional tercera, l'organització dels ensenyaments d'aquesta etapa per a les persones adultes. L'apartat primer d'aquesta disposició diu que els adults que vulguin adquirir les competències i coneixements corresponents a l'educació secundària obligatòria han de comptar amb una oferta adaptada a les seves condicions i necessitats, que s'ha de regir pels principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació, accessibilitat universal, mobilitat i transparència, i s'ha de poder desenvolupar a través de l'ensenyament presencial, semipresencial i també mitjançant l'educació a distància. L'apartat segon de la mateixa disposició addicional tercera preceptua que, a fi que l'alumne adquireixi una visió integrada del saber que li permeti desenvolupar les competències i afrontar amb èxit els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI, els ensenyaments d'aquesta etapa s'han d'organitzar de manera modular en tres àmbits i dos nivells en cadascun: Àmbit Comunicatiu, Àmbit Social i Àmbit Científicotecnològic. A més, segons el que disposen els apartats tercer i quart, les administracions educatives han d'establir, d'acord amb això, el currículum d'aquests ensenyaments, incorporant als àmbits corresponents, si així ho consideren convenient, aspectes curriculars de les restants matèries a les que fan referència els articles 8 i 9, i que l'organització d'aquests ensenyaments haurà de permetre la seva realització en dos cursos, garantint, en tot cas, l'èxit de les competències establertes al perfil de sortida. De la mateixa manera, d'acord amb l'apartat cinquè d'aquesta disposició addicional tercera, correspon a les administracions educatives establir els procediments per al reconeixement de la formació del sistema educatiu espanyol que l'alumne acrediti i la valoració dels coneixements i experiències prèvies adquirits a través de l'educació no formal, a fi

de procedir a la seva orientació i adscripció a un nivell determinat dins de cada un dels àmbits de coneixement.

L'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, reformat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, estableix a l'article 36.2 que correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desplegament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

La Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística i l'article 7 del Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, en concordança amb els articles 4 i 35 de la Llei orgànica 1/2007, reconeix la llengua catalana com a pròpia de les Illes Balears i, com a tal, llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament i oficial en tots els nivells educatius.

La Llei 4/2006, de 30 de març, d'educació i formació permanents de persones adultes de les Illes Balears determina els principis generals de l'educació i la formació permanents d'adults, estableix les característiques generals, els programes i les modalitats dels ensenyaments adreçats a la població adulta i és el marc de referència que s'ha de tenir en compte per al desplegament normatiu relatiu a les accions educatives i formatives d'adults.

El Decret 85/2019, de 8 de novembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària per a les persones adultes, regula l'ordenació d'aquests ensenyaments i n'estableix el currículum. A més, permet que aquesta etapa pugui ser cursada en règim presencial, semipresencial i de distància, de manera que es doni resposta a les diferents condicions i necessitats d'aquests alumnes.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears dedica el capítol VI del títol I a l'educació permanent de persones adultes i n'estableix les finalitats, els àmbits, l'accés, les modalitats, els centres on es pot impartir i la col·laboració amb altres Administracions.

El Decret 42/2025, d'1 d'agost, pel qual s'estableixen l'ordenació i el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears i es modifica el Decret 4/2023, de 13 de febrer, inclou, entre d'altres aspectes, els principis generals, els objectius, els principis pedagògics i educatius i l'atenció a les diferències individuals a l'ensenyament secundari obligatori, i, a més, regula, a l'article 38, l'accés dels alumnes als centres d'ensenyaments per a adults.

Tots els alumnes, amb independència de les seves especificitats individuals o de caràcter social, tenen dret a una educació adequada a les seves necessitats i característiques. Les mesures d'atenció a la diversitat han d'orientar-se a respondre a les necessitats educatives dels alumnes perquè puguin assolir els objectius i, si escau, les competències bàsiques de les diverses etapes educatives, i en cap cas no poden suposar cap discriminació que dificulti aquest assoliment i la titulació corresponent. L'atenció a la diversitat s'ha de regir pels principis de qualitat, equitat, igualtat d'oportunitats, normalització, integració i inclusió i igualtat entre dones i homes, i ha de garantir l'accessibilitat universal i la cooperació de la comunitat educativa.

Per mitjà d'aquest Decret s'estableixen la regulació i l'organització de l'ensenyament secundari per a adults, amb un currículum basat en les característiques, els interessos i les peculiaritats de la població adulta. A més, permet que aquesta etapa pugui ser cursada en les modalitats presencial i semipresencial, de manera que es respongui a les diferents condicions i necessitats dels alumnes.

L'ensenyament secundari per a adults té la finalitat de proporcionar als alumnes formació, maduresa intel·lectual i humana i coneixements i habilitats que els permetin desenvolupar funcions socials i participar en la vida activa amb responsabilitat i competència; per això s'ha de fer possible que les persones puguin combinar la formació amb l'activitat laboral o altres activitats socials i culturals.

Així, es pretén actualitzar l'ensenyament secundari per a adults amb vista a les necessitats i demandes de la societat d'avui i d'un futur i es proposa una ordenació curricular que faciliti i potenciï la formació d'adults partint de la idea d'un individu socialitzat amb un bagatge divers, pressuposant que l'interès per la formació és una decisió personal, no obligatòria, i que aquesta formació, generalment, no consisteix en la seva activitat principal, fet que incideix en el temps que es pot dedicar a l'estudi. És per això que cal organitzar els ensenyaments de manera flexible per facilitar l'adaptació de l'oferta a la diversitat d'interessos, ritmes i estils d'aprenentatge.

El currículum establert en aquest Decret comprèn els principis essencials de la proposta educativa. Aquest currículum ha de ser desplegat, completat i aplicat pels centres docents, d'acord amb el principi d'autonomia pedagògica i en funció de les característiques del grup d'alumnes, de l'equip docent responsable d'aplicar-lo, del centre i de l'entorn on està ubicat.

En l'elaboració d'aquesta norma, s'han observat els principis de bona regulació establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia, aquest Decret és l'instrument que es requereix per garantir que s'aconsegueixin, atès que és preceptiu fer la modificació del currículum a través d'una norma amb rang de decret. Així mateix, es compleix amb el principi de proporcionalitat i amb l'objectiu de limitar la regulació al mínim imprescindible per reduir la intensitat normativa, atès que es limita a ajustar la regulació dels ensenyaments de les diverses etapes educatives, una vegada implementats els decrets que varen establir els currículums corresponents, a les necessitats manifestades per la comunitat educativa i a modificar o corregir els altres aspectes exposats amb anterioritat.

Respecte del principi de seguretat jurídica, la iniciativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic estatal i de la Unió Europea. Així mateix, en aplicació del principi de transparència, i d'acord amb el que s'estableix en l'article 133.1 de la Llei 39/2015, s'ha dut a terme una consulta prèvia a l'elaboració del projecte, el qual, a més, s'ha sotmès als tràmits d'audiència i informació públiques prevists en els articles 55 i 58 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears. També s'ha posat a disposició dels ciutadans tota la documentació relativa a l'elaboració en els termes de l'article 7 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i de l'article 129.5 de la Llei 39/2015. En aquest sentit, s'ha ofert la corresponent publicitat als documents que han estat emesos en cadascuna de les fases del procediment d'elaboració normativa.

Quant als principis d'eficiència, qualitat i simplificació, el text normatiu resultant permet una gestió més eficient dels recursos públics perquè elimina càrregues administratives innecessàries i, a la vegada, el procediment d'elaboració d'aquest Decret s'ha ajustat al procediment establert en la Llei 1/2019, atès que s'ha donat resposta a la necessitat de la comunitat educativa i s'ha garantit la participació de tots els sectors implicats.

D'acord amb l'article 58.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i els articles 14.1 i 17 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, el Govern està facultat per aprovar aquest Decret.

El Decret 12/2023, de 10 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de

l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 16/2023, de 20 de juliol; pel Decret 17/2023, de 23 d'agost; pel Decret 1/2024, de 4 de gener; pel Decret 4/2024, de 17 de maig, pel Decret 5/2024, de 29 de maig i pel Decret 6/2025, de 2 de juny, disposa que les competències en matèria d'ensenyaments per a adults corresponen a la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives de la Conselleria d'Educació i Universitats.

Per tot això, a proposta del conseller d'Educació i Universitats, d'acord amb el dictamen del Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió del dia XX de xxxx de 20xx, dict el següent

DECRET

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

Aquest Decret té per objecte l'ordenació de l'ensenyament secundari per a adults (ESPA), en les modalitats presencial i semipresencial, i l'establiment del seu currículum en l'àmbit de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Article 2

Finalitat

La finalitat de l'ESPA és garantir als alumnes la possibilitat d'assolir les competències, els objectius i els coneixements necessaris per obtenir el graduat en ensenyament secundari obligatori (GESO).

Article 3

Principis generals

1. Els alumnes que vulguin assolir les competències i els coneixements de l'ensenyament secundari obligatori (ESO) han de tenir una oferta formativa adaptada a llurs condicions i necessitats, regida pels principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació, accessibilitat universal, mobilitat i transparència.

2. Els ensenyaments d'aquesta etapa s'han d'organitzar de manera que es permeti:
 - a) La conciliació de l'aprenentatge amb altres responsabilitats i activitats.
 - b) La flexibilitat de l'oferta, perquè aquelles persones que no tenen cap titulació puguin adquirir les competències clau i, si escau, la titulació corresponent.
 - c) L'adquisició d'aprenentatges en l'àmbit de l'educació formal i no formal, a més de l'adopció de mesures per al reconeixement d'aquests aprenentatges.
 - d) L'accés a la informació i a l'orientació sobre les possibilitats de l'educació i formació a fi de millorar la inserció social i laboral.
3. Els centres que imparteixen ESPA han d'atendre adequadament els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, d'acord amb llurs recursos i possibilitats. Correspon a la Conselleria d'Educació i Universitats regular mesures d'atenció a la diversitat, tant organitzatives com curriculars, que han de permetre a aquests centres, en l'exercici de llur autonomia, una organització flexible dels ensenyaments que sigui adequada a les característiques dels alumnes.
4. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin s'han de regir pels principis del Disseny Universal de l'Aprenentatge, així com altres estratègies metodològiques que permetin individualitzar el procés d'aprenentatge, tenint en compte les característiques personals de cada alumne. Aquestes mesures han de garantir el desenvolupament integral dels estudiants i optimitzar els aprenentatges i l'adquisició de competències.

Article 4

Objectius

1. L'ESPA ha de contribuir a l'adquisició de coneixements i al desenvolupament de les habilitats i les competències que permetin aconseguir els objectius següents:
 - a) Adquirir una formació bàsica, ampliar i renovar els coneixements, habilitats i destreses de manera permanent i facilitar l'accés als diferents ensenyaments del sistema educatiu.

- b) Millorar la qualificació professional o adquirir una preparació per a l'exercici d'altres professions.
- c) Desenvolupar les capacitats personals, en els àmbits expressius, comunicatiu, de relació interpersonal i de construcció del coneixement.
- d) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en un mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- e) Desenvolupar la capacitat de participació en la vida social, cultural, política i econòmica i fer efectiu el dret a la ciutadania democràtica.
- f) Conèixer i valorar les característiques històriques, geogràfiques, socials, lingüístiques, culturals i de l'entorn natural de les Illes Balears com a elements de la pròpia identitat, així com fomentar el respecte d'altres cultures i la inclusió en la societat dels nouvinguts.
- g) Respondre adequadament als desafiaments que suposa l'envelliment progressiu de la població assegurant a les persones de més edat l'oportunitat d'incrementar i actualitzar les competències.
- h) Preveure i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats entre homes i dones, com també analitzar i valorar críticament les desigualtats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, prejudicis de qualsevol tipus i comportaments sexistes.
- i) Adquirir, ampliar i renovar els coneixements, les habilitats i les destreses necessaris per a la creació d'empreses i per a l'exercici d'activitats i iniciatives empresarials, de l'economia de la cura, de la col·laboració social i de compromís ciutadà.
- j) Desenvolupar actituds i adquirir coneixements vinculats al desenvolupament sostenible i als efectes del canvi climàtic i les crisis ambientals, de salut o econòmiques i promoure la salut i els hàbits saludables d'alimentació, reduint el sedentarisme.

Article 5

Definicions

A l'efecte d'aquest Decret, s'entén per:

- a) *Nivell*: Cadascuna de les dues etapes en què es divideix l'ESPA.
- b) *Mòdul*: Conjunt d'àmbits que s'imparteixen cada quadrimestre.
- c) *Àmbit*: Cadascun dels tres grups de matèries o assignatures que formen el currículum de l'ESPA.
- d) *Currículum*: Relació d'objectius, competències, sabers bàsics i criteris d'avaluació en què es desglossen els àmbits.
- e) *Objectius*: Assoliments que s'espera que els alumnes hagin aconseguit en finalitzar l'etapa, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.
- f) *Competències clau*: Assoliments que es consideren imprescindibles perquè els alumnes puguin progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Apareixen recollides al nou Decret i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les que s'estableixen en la Recomanació del Consell d'Europa de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.
- g) *Competències específiques*: Assoliments que els alumnes han de poder desplegar en activitats o en situacions, el tractament de les quals requereix els sabers bàsics de cada matèria o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil de sortida dels alumnes, i d'una altra, els sabers bàsics de les matèries o àmbits i els criteris d'avaluació.
- h) *Criteris d'avaluació*: Referents que indiquen els nivells d'assoliment esperats dels alumnes, en relació amb les competències específiques de cada matèria o àmbit, en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.
- i) *Sabers bàsics*: Coneixements, destreses i actituds essencials que constitueixen els continguts propis d'una matèria o àmbit, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques i el desenvolupament integral dels alumnes.
- j) *Programació didàctica*: Instrument de planificació, desenvolupament i avaluació de cada matèria o àmbit en el qual es concreten els elements del currículum per dur a terme l'activitat docent durant cada curs escolar.

- k) *Unitats de programació*: elements d'organització del procés d'ensenyament i aprenentatge del curs que, com a tal, permet organitzar els sabers bàsics i les competències específiques.
- l) *Situacions d'aprenentatge*: Activitats que impliquen el desplegament per part dels alumnes d'actuacions associades a competències clau i específiques, i que contribueixen a llur adquisició i desenvolupament.

Article 6

Principis pedagògics i educatius

1. De conformitat amb l'article 6 del Reial decret 217/2022, de 29 de març, els centres docents que imparteixen ESPA han d'elaborar les propostes pedagògiques d'aquesta etapa atenent la diversitat de llurs alumnes.
2. La intervenció educativa ha d'anar dirigida a l'adquisició de les competències establertes en el perfil de sortida de l'alumne al final de l'ensenyament bàsic tenint en compte les seves necessitats d'aprenentatge.
3. El disseny curricular per àmbits i les activitats que se'n desprenen han de tenir en compte el bagatge cultural i les experiències prèvies dels alumnes i han de respondre a llurs capacitats, interessos i necessitats.
4. Els aprenentatges que tenen caràcter instrumental, la lectura, l'escriptura, l'expressió oral i les matemàtiques, formen la base per a l'adquisició de les competències i han de tenir una especial consideració ja que garanteixen l'accés a la resta de coneixements i a una formació de qualitat.
5. La tutoria personal dels alumnes i l'orientació educativa i professional han de constituir un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa.
6. S'ha de potenciar i garantir que es difongui la cultura de les Illes Balears i que se'n coneguin les tradicions pròpies que, juntament amb la llengua catalana, contribueixen a configurar la identitat pròpia de les Illes Balears.

Article 7

Competències clau i perfil de sortida dels alumnes

1. Aquest Decret identifica i defineix vuit competències clau:
 - a) Competència en comunicació lingüística.

- b) Competència plurilingüe.
 - c) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
 - d) Competència digital.
 - e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
 - f) Competència ciutadana.
 - g) Competència emprenedora.
 - h) Competència en consciència i expressió culturals.
2. El perfil de sortida dels alumnes fixa les competències clau que han d'haver adquirit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica. En aquest sentit, constitueix el referent últim de l'assoliment competencial, tant en l'avaluació de les diferents etapes i modalitats de l'educació bàsica com per a la titulació de GESO. A més, fonamenta la resta de decisions curriculars, així com les estratègies i orientacions metodològiques en la pràctica lectiva.
3. Els currículums establerts en aquest Decret i la concreció que en facin els centres en llur projecte educatiu han de garantir el desenvolupament de les competències clau previst al perfil de sortida.
4. En l'annex 1 del Decret 42/2025, es defineixen cada una de les competències clau i els descriptors operatius del perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic.

Article 8

Accés

1. L'ESPA està adreçat a persones de més de devuit anys o als qui atenyin aquesta edat dins l'any natural en què s'iniciï la formació.
2. Excepcionalment, poden cursar aquest ensenyament els més grans de setze anys que estiguin en un dels supòsits següents:
 - a) Estar donat d'alta en el moment de la matrícula com a treballador per compte propi o extern.
 - b) Ser esportista d'alt rendiment o d'alt nivell.
 - c) Complir mesures de justícia juvenil imposades pels jutjats de menors en el marc de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

- d) Ser un alumne que hagi participat en programes d'escolarització compartida (PISE, ALTER).
 - e) Haver estat matriculat en una formació professional de grau bàsic.
 - f) Ser un alumne amb necessitats associades a la incorporació tardana al sistema educatiu.
 - g) Ser un menor estranger no acompanyat, d'acord amb les Instruccions que estableixi l'òrgan competent.
 - h) No haver estat escolaritzat en el sistema educatiu espanyol.
 - i) Trobar-se en una situació personal extraordinària per malaltia o diversitat funcional, o en qualsevol altra situació de caràcter excepcional que impedeixi cursar els ensenyaments en règim ordinari. Aquest cas ha d'estar degudament acreditat davant la direcció del centre i ha de comptar amb el vistiplau del Departament d'Inspecció Educativa.
3. Per a la incorporació a un centre d'adults d'un alumne menor de devuit anys que estigui matriculat en un centre d'educació secundària, l'orientador d'aquest centre ha d'elaborar un informe que inclogui els motius pels quals es recomana la incorporació i un compromís de compliment de les normes del nou centre, signat per l'alumne i pels seus tutors o responsables legals, perquè l'admissió es faci efectiva. En aquest procés, l'alumne i els seus tutors o responsables legals han de comptar amb l'acompanyament i assessorament de l'orientador del centre per tal de poder prendre la decisió més adequada per continuar la seva formació.
4. La incorporació a l'ESPA queda condicionada pel coneixement que l'alumne tingui d'una o de les dues llengües oficials de les Illes Balears. En cas no tenir el nivell de català i/o de castellà necessari per seguir amb garanties suficients aquests ensenyaments, hauran de matricular-se a l'aula o les aules d'acollida lingüística i cultural pertinents.
5. Els alumnes procedents d'altres ensenyaments o que han cursat estudis equivalents a l'ESPA o tenen superades algunes matèries de les proves lliures d'ESO ho han d'acreditar convenientment per al procés de convalidació, segons el que figura a l'Annex II d'aquest Decret. Les matèries o els àmbits que venen qualificats amb nota numèrica han de conservar aquesta nota; els que no en duen, han de quedar com a convalidats (C).
6. Els qui no acreditin documentalment la superació dels ensenyaments formals exigits, podran accedir a l'ESPA per mitjà del procés de Valoració Inicial de

l'Alumne (VIA). Cada centre ha de constituir una Comissió VIA abans que s'iniciïn les activitats lectives. Aquesta comissió ha d'estar formada pel cap d'estudis, l'orientador i, com a mínim, un docent de cadascun dels àmbits. La VIA ha de valorar tant el nivell d'adquisició de les competències curriculars com els aprenentatges no formals i informals adquirits, mitjançant el procediment que estableixi cada centre, però que ha d'incloure, almenys, els elements següents: a) Proves competencials de nivell per àmbits o per matèries; b) Valoració dels estudis acreditats que no puguin ser objecte de convalidació directa; c) Entrevista personal informativa i orientadora. Els resultats de la VIA s'han de recollir en l'expedient acadèmic de la persona interessada, assenyalant l'adscripció als mòduls i nivells dels àmbits que hagi de cursar i les possibles convalidacions i exempcions de les quals s'hagi beneficiat.

7. En cap cas la convalidació de matèries d'altres ensenyaments dona dret de manera directa a l'obtenció del títol de GESO si prèviament no s'ha determinat a través d'un procés VIA.
8. De conformitat amb l'article 67.6 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, la població reclusa ha de tenir garantida, als centres penitenciaris, l'accés a aquests ensenyaments.

Article 9

Matriculació i permanència

1. Els centres educatius han de fixar els horaris de matriculació d'acord amb el calendari del procés d'admissió i matriculació dels alumnes en els ensenyaments per a adults publicat per la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives.
2. Els alumnes que compleixen els criteris que es determinen en aquest Decret s'han de poder inscriure, en cada període de matriculació que s'estableixi, en tants d'àmbits o mòduls com vulguin, de qualsevol modalitat, sempre que hagin superat o convalidat el mòdul anterior, reuneixin els requisits d'accés i no existeixin incompatibilitats horàries.
3. En els estudis d'ESPA en la modalitat presencial, l'assistència dels alumnes no és obligatòria però els centres l'han de regular. És responsabilitat dels docents de cada matèria registrar l'assistència dels alumnes al programa de gestió de centres de la Conselleria d'Educació i Universitats.

4. Si un cop iniciades les activitats lectives s'observa que un alumne no s'ha incorporat als ensenyaments en què s'ha matriculat o no hi assisteix de forma continuada durant deu dies lectius complets, o de forma discontinua durant vint dies lectius, el tutor s'ha d'adreçar a l'alumne o, si és menor d'edat, als seus tutors legals, per saber les raons d'aquest absentisme. Quan no hi hagi una causa justificada, el centre li ha d'oferir un termini de cinc dies hàbils perquè s'incorpori immediatament a les activitats acadèmiques i l'ha d'advertir que si no s'hi incorpora, se'l donarà de baixa d'ofici. En aquest cas, la plaça quedarà vacant i es farà constar la baixa d'ofici al programa de gestió de centres de la conselleria d'Educació i Universitats.
5. Es considera justificable la falta d'assistència d'un alumne d'ESPA la que ha estat motivada per malaltia, per consulta mèdica, per malaltia d'un familiar fins a segon grau de consanguinitat o afinitat, per defunció d'un familiar fins a segon grau de consanguinitat o afinitat o per un deure inexcusable de caràcter públic o privat degudament acreditat.

Article 10

Estructura i organització

1. L'ESPA s'organitza de manera modular en tres àmbits:
 - a) L'Àmbit Comunicatiu integra els aspectes bàsics de les matèries de Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura i Llengua Estrangera de l'ESO, segons el Decret 42/2025.
 - b) L'Àmbit Social inclou els aspectes bàsics de les matèries de Geografia i Història i Educació en Valors Ètics i Cívics de l'ESO, segons el Decret 42/2025.
 - c) L'Àmbit Científicotecnològic incorpora els aspectes bàsics de les matèries de Física i Química, Biologia i Geologia, Matemàtiques i Tecnologia i Digitalització de l'ESO, segons el Decret 42/2025.
2. Cadascun dels àmbits d'ESPA s'organitza en dos nivells, i cadascun d'aquests nivells, en dos mòduls. El nivell I comprèn els mòduls 1 i 2, que tenen com a referent el currículum de primer i segon de l'ESO respectivament. El nivell II comprèn els mòduls 3 i 4, referits al currículum de tercer i quart de l'ESO respectivament. Cada mòdul té una durada d'un quadrimestre.
3. L'Àmbit Comunicatiu comprèn les matèries de Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, i Anglès, i llur currículum es desenvolupa al llarg

dels quatre mòduls. L'Àmbit Social està format per la matèria de Ciències Socials, que incorpora aspectes de Geografia i Història i d'Educació en Valors Ètics i Cívics a tots quatre mòduls. L'Àmbit Científicotecnològic comprèn les matèries de Matemàtiques i de Ciències Naturals i Tecnologia a tots els mòduls (aspectes de Biologia i Geologia al mòdul 1, 2 i 3 i de Física i Química al Mòdul 4).

4. Aquesta organització permet que cada nivell es realitzi en un curs escolar i, per tant, que l'ESPA pugui completar-se en dos cursos escolars. Tanmateix, aquests ensenyaments no estan subjectes a limitació de permanència temporal ni de convocatòries.
5. La superació d'algun dels nivells corresponents a cadascun dels tres àmbits als quals fa referència l'apartat u té validesa a tot l'Estat.

Article 11

Modalitats d'ensenyament

1. Poden impartir ESPA en les modalitats presencial i semipresencial els centres autoritzats per la Conselleria d'Educació i Universitats.
2. Amb caràcter general, els alumnes poden sol·licitar, mitjançant un escrit dirigit a la Direcció del centre el canvi de modalitat durant el primer mes des de l'inici del quadrimestre lectiu establert al calendari escolar. Excepcionalment, es pot canviar de modalitat transcorregut aquest període, sempre que la sol·licitud estigui justificada, hi hagi places escolars vacants i, en el cas dels menors d'edat, ho autoritzi el Departament d'Inspecció Educativa d'acord amb les causes de justificació que es poden regular a través del desplegament del present Decret.

Article 12

Horari setmanal i períodes lectius

1. La càrrega lectiva setmanal de l'ESPA presencial és de 20 períodes per a tots dos nivells. La distribució horària corresponent a cadascun dels àmbits i nivells és l'establerta a l'[Annex I.a](#).
2. Els alumnes de la modalitat presencial poden disposar al llarg del curs de sessions de suport i/o ampliació de coneixements per resoldre qüestions relatives a cadascuna de les matèries.

3. En el cas de l'ESPA semipresencial, l'assignació horària setmanal destinada als àmbits és de 12 períodes d'atenció individual o grupal, segons les necessitats, per a cada nivell. L'assistència a aquestes sessions de caràcter presencial és voluntària per als alumnes. La distribució horària corresponent a cadascun dels àmbits i nivells és l'establerta a [l'Annex I.b.](#)
4. Quan hi hagi raons pedagògiques que ho aconsellin, el coordinador de l'ESPA semipresencial o, si escau, el cap d'estudis adjunt corresponent, amb el vistiplau del director del centre i justificant-ho en el seu projecte educatiu, pot variar la distribució de les tutories col·lectives i individuals prevista a l'esmentat Annex I.b., sempre que es compleixi el total de períodes lectius setmanals per àmbit i un mínim de sis tutories col·lectives a la setmana.

Article 13

Atribució docent

1. Per impartir l'ESPA, els ensenyants han de complir els requisits establerts en l'article 94 de la LOE. També poden impartir docència als dos primers cursos de l'etapa els mestres ja adscrits als mòduls del nivell I d'aquests ensenyaments, d'acord amb la disposició transitòria primera de la Llei esmentada.
2. Segons el Reial decret 286/2023, els àmbits de l'ESPA han de ser impartits per funcionaris dels cossos de catedràtics i de professors d'ensenyament secundari d'alguna de les especialitats de qualsevol de les matèries que integren aquests àmbits.
3. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de vetllar per fer efectiva la formació permanent dels docents necessària per impartir aquesta etapa.

Article 14

Tutoria i ordinador

1. La tutoria dels alumnes i l'orientació educativa, psicopedagògica, social i professional constitueixen un element fonamental en aquesta etapa. Les mesures relatives a l'orientació i l'acció tutorial han de formar part del projecte educatiu del centre i han d'acompanyar el procés educatiu individual i col·lectiu dels alumnes.

2. A l'ESPA presencial cada grup d'alumnes té assignat un professor tutor, el qual ha de coordinar la intervenció educativa de l'equip docent. En la modalitat semipresencial, l'acció tutorial ha de ser assumida per cadascun dels professors tutors dels àmbits.
3. Els alumnes que cursin, al mateix temps, àmbits de mòduls o de grups diferents poden tenir assignat un professor tutor, designat pel director a proposta del cap d'estudis, perquè els atengui i en faci el seguiment adient.
4. El professor tutor de l'ESPA ha de mantenir una relació permanent amb els alumnes i, si escau, amb les famílies o tutors legals dels alumnes quan es tracti de menors d'edat, tot facilitant-los orientacions i pautes d'actuació que contribueixin a la millora de l'èxit acadèmic i a l'adaptació a l'entorn laboral.
5. Tant a l'ESPA presencial com al semipresencial, el docent encarregat de la tutoria disposa de dues sessions setmanals per a desenvolupar les seves funcions, una de les quals és lectiva. En la modalitat semipresencial, l'atenció tutorial pot dur-se a terme de forma telefònica o virtual, per adaptar-se a les necessitats dels alumnes.
6. Els centres han d'elaborar, al començament de cada curs escolar, un pla d'acció tutorial de caràcter anual, que ha de formar part del projecte educatiu del centre, on s'han d'incloure les mesures que possibilitin l'aplicació del que s'estableix en aquest article, així com aquelles altres que el centre pugui establir relatives a l'acció tutorial. La seva elaboració és responsabilitat del cap d'estudis i ha de tenir la col·laboració de l'orientador del centre.
7. Els centres docents han de proporcionar orientació educativa als alumnes a través dels professionals de l'orientació, els quals han de col·laborar amb l'equip directiu i els equips docents, així com també amb els tutors o responsables legals en el cas dels alumnes menors d'edat.
8. En finalitzar l'ESPA, s'ha de lliurar als alumnes que titulin, o a llurs tutors o responsables legals en el cas de menors d'edat, el consell orientador. Aquest document ha de dur informació sobre el grau d'assoliment dels objectius de l'etapa i d'adquisició de les competències corresponents, i ha d'incloure una proposta sobre les opcions acadèmiques, formatives o professionals que es consideren més convenients.

Article 15

Atenció a les diferències individuals

1. S'entén per atenció a la diversitat i a les diferències individuals el conjunt d'actuacions i mesures educatives que garanteixen la millor resposta a les necessitats i diferències de tots els alumnes en un entorn inclusiu, per tal d'oferir oportunitats reals d'aprenentatge en contextos educatius diversos. Les mesures d'atenció a les diferències individuals es poden aplicar a qualsevol alumne que ho necessiti i en qualsevol moment de la seva l'escolarització.
2. Les necessitats específiques de suport educatiu (NESE) es classifiquen d'acord amb la tipologia següent:
 - a) Necessitats educatives especials.
 - b) Trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge.
 - c) Necessitats d'inclusió social (situació de vulnerabilitat socioeducativa, incorporació tardana, desconeixement greu d'una o de les dues llengües d'aprenentatge).
 - d) Altes capacitats intel·lectuals
 - e) Condicions personals o història escolar.
3. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de facilitar el procés d'identificació d'alumnes amb NESE de qualsevol d'aquestes tipologies, i ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials per aconseguir el desenvolupament personal, acadèmic, social i emocional d'aquests alumnes.
4. Els centres han d'adoptar les mesures necessàries per respondre a les necessitats educatives concretes dels alumnes tenint en compte els seus diferents ritmes i estils d'aprenentatge. Aquestes mesures, s'organitzen en universals, addicionals i intensives en funció de la intensitat dels ajustaments curriculars, organitzatius i metodològics que precisen els alumnes. Així mateix, han de formar part del projecte educatiu de centre i han d'estar orientades a permetre que tots els alumnes desenvolupin les competències previstes en el perfil de sortida i assoleixin els objectius de l'ESPA. En cap cas, s'han de tenir en compte per disminuir les qualificacions obtingudes ni pot ser un criteri que limiti l'obtenció del títol de GESO.
5. Tots els alumnes amb NESE han de disposar d'un Pla Educatiu Personalitzat (PEP). Aquest document ha de recollir les mesures i suports que es realitzen al centre perquè l'alumne desenvolupi les competències previstes en el perfil de

sortida i assoleixin els objectius de l'ESPA. En cap cas, s'han de tenir en compte per disminuir les qualificacions obtingudes ni pot ser un criteri que limiti l'obtenció del títol de GESO.

6. Amb l'objectiu de garantir la continuïtat educativa i l'atenció adequada a l'alumnat amb NESE, el centre educatiu d'origen ha de facilitar al centre que imparteix ESPA tota la informació rellevant sobre l'alumne, inclòs el PEP vigent. Aquest traspàs s'ha de fer de manera coordinada i respectant la normativa vigent en matèria de protecció de dades, per tal que el centre pugui adaptar la resposta educativa de l'alumne a les seves necessitats des del moment de la seva incorporació.
7. Els centres han d'adoptar mesures d'acolliment i adaptació per als alumnes que s'incorporin fora dels terminis ordinaris.

Article 16

Avaluació

1. L'avaluació dels alumnes ha de ser contínua, formativa, integradora i diferenciada segons els nivells i matèries, mòduls i àmbits que integren el currículum recollit en l'Annex III d'aquest Decret.
2. L'avaluació ha de garantir que, en finalitzar l'ESPA, els alumnes hagin assolit els objectius de l'etapa i les competències clau relacionats amb el perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica.
3. Els docents han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent. Els centres han de recollir en la memòria final la valoració de l'esmentada avaluació, a partir de la qual s'han d'establir propostes de millora.
4. S'ha de fer un ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos, accessibles i adaptats que permetin la valoració objectiva de tots els alumnes, per garantir que les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adaptin a les necessitats dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.
5. Amb independència del seguiment realitzat al llarg del curs, l'equip docent ha de dur a terme l'avaluació dels alumnes de forma col·legiada en una única sessió d'avaluació que tindrà lloc en finalitzar el curs escolar.

6. L'avaluació dels alumnes amb NESE s'ha de regir pels mateixos referents establerts per a la resta d'alumnes. En el cas dels alumnes amb NEE, els referents de l'avaluació han de ser els inclosos als ACS corresponents, sense que aquest fet els pugui impedir promocionar o obtenir el títol de GESO.
7. L'avaluació dels alumnes amb NESE s'ha de regir pels mateixos referents establerts per a la resta d'alumnes. Els referents per a l'avaluació dels alumnes amb necessitats educatives especials han de ser els que figuren a les corresponents adaptacions del currículum, sense que aquest fet els pugui impedir promocionar o obtenir el títol de GESO.
8. Les sessions d'avaluació estan constituïdes pels professors del grup, l'orientador i un membre de l'equip directiu. Durant el curs escolar, es poden fer tantes avaluacions de seguiment com siguin necessàries, després de les quals s'ha de fer arribar a l'alumne, o al tutor o responsable legal en cas que aquest sigui menor d'edat, un informe qualitatiu o quantitatiu del seu procés d'aprenentatge. En acabar el curs, s'ha de fer una avaluació final. Aquestes reunions han de ser coordinades pel tutor del grup, el qual ha de redactar l'acta corresponent.
9. L'avaluació i la qualificació de cada matèria o àmbit és competència del professor titular.
10. Els resultats de l'avaluació final s'han d'expressar en termes qualitatius: Insuficient (IN), Suficient (SU), Bé (BE), Notable (NT) i Excel·lent (EX). S'ha d'afegir a aquests resultats una qualificació numèrica complementària, sense decimals, d'acord amb la relació següent:
 - Insuficient: s'ha d'acompanyar amb una qualificació d'1, 2, 3 o 4.
 - Suficient: s'ha d'acompanyar amb una qualificació de 5.
 - Bé: s'ha d'acompanyar d'una qualificació de 6.
 - Notable: s'ha d'acompanyar d'una qualificació de 7 o 8.
 - Excel·lent: s'ha d'acompanyar d'una qualificació de 9 o 10.
11. Un àmbit es considera superat si el resultat de la nota mitjana de les matèries que l'integren és igual o superior a cinc (5). Només es calcula la nota mitjana aritmètica d'un àmbit quan la qualificació de cadascuna de les matèries és igual o superior a quatre (4). Aquest càlcul s'ha de fer un cop finalitzat el nivell i sempre que l'equip docent consideri que l'alumne ha assolit les competències clau i específiques vinculades a aquella matèria.

12. Les matèries i els àmbits amb ACS han de tenir al costat de la qualificació un asterisc (*). Les matèries i els àmbits que hagin estat objecte de convalidació o exempció han de ser qualificats respectivament com a «Convalidat (C)» o «Exempt (X)». Cada àmbit superat mitjançant la prova per a l'obtenció directa del títol de GESO, s'ha de consignar com a «Superat Anteriorment» (SA), amb expressió de la qualificació corresponent. Així mateix, un alumne que no hagi presentat cap evidència per a l'avaluació final ha de ser qualificat com a «No Presentat (NP)».

Article 17

Promoció i titulació

1. En les sessions d'avaluació final, l'equip docent, constituït pels professors de cada grup, ha d'adoptar les decisions sobre promoció i titulació de forma col·legiada, atenent al grau d'assoliment dels objectius i a l'adquisició de les competències establertes, i valorant així mateix les mesures que més afavoreixen el progrés formatiu i la integració laboral dels alumnes.
2. Es pot formalitzar la matrícula d'una matèria si s'ha superat aquesta matèria del mòdul anterior o si ha quedat aprovat l'àmbit del mòdul anterior al qual aquesta matèria pertany.
3. La superació de tots els àmbits de l'ensenyament secundari per a adults dona dret a l'obtenció del títol de GESO. S'exceptuen els casos d'àmbits convalidats, per als quals s'ha d'aplicar el que determina l'Annex II.1 d'aquest Decret.
4. L'equip docent pot proposar l'expedició d'aquest títol als alumnes que hagin superat àmbits amb ACS i als qui no n'hagin superat algun per complet però hagin adquirit globalment les competències establertes i assolit els objectius de l'ensenyament bàsic per a adults. En aquests casos s'han de tenir en compte les possibilitats formatives i d'integració en l'activitat acadèmica i professional de cada alumne.
5. La convalidació de tots els àmbits de l'ESPA no dona dret a la titulació directa si no es supera prèviament un procés de VIA.
6. Les decisions sobre l'obtenció del títol han de ser adoptades de forma col·legiada per l'equip docent de l'alumne. Aquestes decisions s'han d'adoptar per majoria simple, amb la deliberació prèvia de l'equip docent, de la qual es deixarà constància en una acta.

7. Per facilitar la presa de decisions per part de l'equip docent sobre la titulació, aquest pot considerar que l'alumne ha adquirit les competències establertes i aconseguit els objectius de l'etapa i, consegüentment pot titular, quan la nota mitjana dels resultats de avaluació en tots els àmbits sigui igual o superior a cinc (5), a més de tenir en compte les consideracions següents:
 - a) Que en l'àmbit no superat no s'hagi produït, per part de l'alumne, una inactivitat continuada i no justificada.
 - b) Que l'alumne s'hagi presentat a totes les proves d'avaluació i hagi fet i lliurat totes les tasques i activitats acadèmiques, complint amb les condicions preestablertes.
8. La proposta de títol s'ha de fer una vegada celebrada la sessió d'avaluació final.
9. El títol de GESO és únic i s'ha d'expedir sense qualificació.
10. En qualsevol cas, tots els alumnes han de rebre, en concloure la seva escolarització a l'ensenyament secundari per a adults, llur certificat acadèmic complet.

Article 18

Documents oficials d'avaluació

1. *Actes d'avaluació.* S'han de produir un cop finalitzat el període lectiu del mòdul i ha d'incloure: la relació nominal dels alumnes que formen el grup, les qualificacions i les decisions sobre la promoció o titulació. El tutor i tots els professors del grup han de signar les actes d'avaluació, que han d'incloure el vistiplau del director del centre.
2. *Expedient acadèmic.* Ha de recollir, juntament amb les dades d'identificació del centre, les de l'alumne, així com la informació relativa al procés d'avaluació. S'ha d'obrir en el moment d'incorporació al centre i ha de recollir, almenys, els resultats de l'avaluació, les decisions de promoció, les mesures de suport educatiu i les adaptacions curriculars que s'hagin adoptat per a l'alumne, si escau. La custòdia i l'arxiu dels expedients acadèmics correspon al centre docent en què s'hagin realitzat els estudis dels ensenyaments corresponents, i seran supervisats pel Departament d'Inspecció Educativa.
3. *Historial acadèmic.* Ha de portar el vistiplau del director i té valor acreditatiu dels estudis cursats. Ha de recollir, com a mínim, les dades identificadores de

l'alumne, els àmbits cursats, les mesures curriculars i organitzatives aplicades, els resultats de l'avaluació, les decisions sobre promoció i permanència, la informació relativa als canvis de centre, la indicació de les matèries o àmbits que s'han cursat amb adaptacions curriculars significatives, si escau. En finalitzar o abandonar l'ESPA, l'historial acadèmic s'ha de lliurar als tutors o responsables legals de l'alumne, o a l'alumne si és major d'edat, juntament amb el consell orientador. El lliurament s'ha de reflectir a l'expedient acadèmic corresponent.

4. *Informe personal per trasllat.* En cas de trasllat abans de finalitzar l'etapa, el centre d'origen ha de trametre al centre de destinació, i a petició d'aquest centre destinatari, l'informe personal per trasllat, juntament amb una còpia de l'historial acadèmic. El centre receptor ha d'obrir el corresponent expedient acadèmic. La matriculació adquireix caràcter definitiu una vegada rebuda la còpia de l'historial acadèmic. L'informe personal per trasllat ha d'incloure els resultats de les avaluacions que s'han realitzat, l'aplicació, si escau, de mesures curriculars i organitzatives, i totes aquelles observacions que es considerin oportunes sobre el progrés general de l'alumne.
5. L'historial acadèmic i, si és el cas, l'informe personal per trasllat es consideren documents bàsics per garantir la mobilitat dels alumnes per tot el territori nacional. Quan hagin de tenir efectes fora de l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears, s'han de lliurar d'acord amb el que disposa l'article 15.3 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.
6. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir els procediments oportuns per garantir l'autenticitat dels documents oficials d'avaluació, la integritat de les dades que s'hi recullen i la seva supervisió i custòdia, així com la seva conservació i trasllat en cas de supressió o extinció del centre. En relació amb l'obtenció de les dades personals dels alumnes, amb la seva cessió d'uns centres a uns altres i amb la seva seguretat i confidencialitat, s'ha d'atendre a allò que es disposa en la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal i, en tot cas, a allò que s'estableix en la disposició addicional vint-i-tresena de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.
7. Els documents oficials d'avaluació i els seus procediments de validació descrits en els apartats anteriors poden ser substituïts pels seus equivalents realitzats per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, sempre que en quedi garantida l'autenticitat, integritat i conservació, i es compleixin les garanties i

els requisits establerts per la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, i per la normativa que les desenvolupa. L'expedient electrònic de l'alumne estarà constituït, almenys, per les dades contingudes en els documents oficials d'avaluació, i ha de complir amb allò establert en el Reial decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional de Interoperabilitat a l'àmbit de l'Administració Electrònica.

Article 19

Autonomia de centre

1. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de facilitar als centres l'exercici de la seva autonomia pedagògica, d'organització i de gestió, en els termes recollits en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació i en el Decret 4/2023, de 13 de febrer.
2. Els centres han de concretar o adaptar els currículums i incorporar aquesta concreció o adaptació en el seu projecte educatiu, que ha d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa.
3. Els centres poden adoptar, en l'exercici de la seva autonomia, les experimentacions, innovacions pedagògiques, programes educatius, plans de treball, formes d'organització, normes de convivència i ampliacions del calendari escolar o de l'horari lectiu de matèries o àmbits. D'acord amb l'apartat 4 de l'article 120 i l'article 141 de la LOE, s'han d'avaluar els processos d'ensenyament i aprenentatge i els seus resultats. Aquests processos s'han d'avaluar anualment i s'han d'incloure a la memòria de final de curs, on hi han de quedar reflectits els resultats d'aquestes avaluacions per determinar-ne la seva continuïtat, modificació o finalització. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de regular, amb el desplegament d'una Ordre, aquesta avaluació.
4. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de potenciar i promoure l'autonomia dels centres que en depenen, de manera que els seus recursos econòmics, materials i humans puguin adequar-se als plans de feina i d'organització que elaborin, una vegada que hagin estat convenientment avaluats i valorats.

Article 20

Programacions didàctiques

1. La programació didàctica ha de ser l'instrument de planificació curricular específic per desenvolupar el procés d'ensenyament i aprenentatge dels alumnes per a cada una de les matèries o àmbits de cada curs.
2. Correspon als àmbits o departaments de coordinació didàctica desenvolupar el currículum establert en aquest Decret mitjançant la programació didàctica, que ha d'incloure, com a mínim, els elements següents:
 - a) Les competències específiques i els criteris d'avaluació de la matèria o àmbit per a tot el curs.
 - b) Els sabers bàsics seqüenciats i temporitzats per a cada curs, organitzats en unitats de programació.
 - c) Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.
 - d) Estratègies didàctiques i metodològiques: organització, recursos, agrupaments, criteris per a l'elaboració de situacions i activitats que es considerin necessàries.
 - e) Actuacions generals d'atenció a les necessitats individuals.
 - f) Concreció dels elements transversals establerts en el projecte educatiu.
 - g) Activitats complementàries.
 - h) Mecanisme de revisió, avaluació i modificació de les programacions didàctiques.
3. Els ensenyants han de desenvolupar la seva activitat docent d'acord amb les programacions didàctiques.
4. Les programacions didàctiques han de ser públiques i formen part de la Programació General Anual.

Article 21

Unitats de programació

1. Els docents han de desenvolupar i concretar, al llarg del curs, les unitats de programació de la manera que millor s'adaptin a les característiques dels seus grups, sota la coordinació del responsable del departament o àmbit.
2. Cada unitat de programació ha d'incloure els sabers bàsics, la seqüència d'activitats i situacions d'aprenentatge, els criteris d'avaluació associats, les mesures d'atenció a les necessitats individuals, les estratègies didàctiques i metodològiques i els recursos.

3. Les unitats de programació han d'estar a disposició de l'equip directiu.

Disposició addicional primera. Recuperació d'àmbits pendents en la transició entre plans d'estudi

Els alumnes amb àmbits d'aquests ensenyaments cursats i no superats segons el currículum recollit al Decret 85/2019, han de tornar a cursar aquests àmbits segons el currículum recollit al nivell I i al nivell II del present Decret.

Disposició addicional segona. Llibres de text i altres materials curriculars

1. En l'exercici de l'autonomia pedagògica, correspon als òrgans de coordinació didàctica dels centres públics la decisió d'adoptar els llibres de text i altres materials curriculars que s'hagin d'utilitzar en el desenvolupament dels diversos ensenyaments.
2. L'edició i adopció dels llibres de text i altres materials curriculars no requereixen l'autorització prèvia de l'Administració educativa. En tot cas, aquests s'han d'adaptar al rigor científic adequat a les edats dels alumnes i al currículum aprovat per cada Administració educativa basat en el model d'ensenyament-aprenentatge del Disseny Universal de l'Aprenentatge. Així mateix, han de reflectir i fomentar el respecte als principis, valors, llibertats, drets i deures constitucionals, així com els principis i valors recollits en aquesta Llei i a la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, a què s'ha d'ajustar tota l'activitat educativa.
3. La supervisió dels llibres de text i altres materials curriculars és competència de les administracions educatives i constitueix part del procés ordinari d'inspecció que exerceix l'Administració educativa sobre la totalitat d'elements que integren el procés d'ensenyament i aprenentatge, que ha de vetllar pel respecte als principis i valors continguts a la Constitució i al que disposa aquesta Llei.

Disposició addicional tercera. Prova lliure per obtenir el títol de graduat en ensenyament secundari obligatori

1. D'acord amb el Reial decret 217/2022 pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'ESO, i aquest Decret, les administracions educatives han d'organitzar periòdicament proves perquè els majors de devuit anys puguin obtenir directament el títol de GESO.
2. D'acord amb el que disposa el Decret 10/2025, de 14 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, la direcció general competent en matèria de la prova lliure d'ESO és la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.
3. S'han de dur a terme les mesures i suports educatius necessaris perquè els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu puguin accedir a les proves en igualtat de condicions que la resta d'alumnes.

Disposició addicional quarta. Centres que atenen alumnes hospitalitzats o convalsents, amb mesures judicials o en règim de privació de llibertat

Ateses les característiques especials d'aquests alumnes, el compliment d'una part dels articles d'aquest Decret resta condicionat per les característiques i els recursos de què disposin aquests centres, especialment pel que fa als aspectes organitzatius i curriculars vinculats amb les tecnologies de la informació i la digitalització.

Disposició derogatòria única. Derogació normativa.

1. Queda derogat el Decret 85/2019, de 8 de novembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària per a les persones adultes a les Illes Balears.
2. Així mateix, queden derogades totes aquelles normes del mateix o inferior rang el contingut del qual s'oposi al que estableix aquest Decret.

Disposició final primera. Calendari d'implantació.

Les modificacions introduïdes en aquest Decret s'han d'implantar al nivell I i al nivell II de l'ensenyament secundari per a adults a partir del curs escolar 2026-2027.

Disposició final segona. Referències genèriques.

Aquest Decret ha estat redactat seguint els criteris lingüístics de la Universitat de les Illes Balears, autoritat màxima en matèria de llengua a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Per aquest motiu, les referències en masculí genèric contingudes en aquest Decret s'han d'entendre aplicables a tots els individus, sense distinció de sexes.

Disposició final tercera. Entrada en vigor.

Aquest Decret entra en vigor l'endemà de la seva publicació en el Butlletí Oficial de les Illes Balears a XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ANNEX I. HORARI LECTIU SETMANAL**A) Distribució setmanal dels períodes lectius a l'ensenyament secundari per a adults en la modalitat presencial**

Àmbits	Matèries	Nivell I		Nivell II	
		Mòdul 1	Mòdul 2	Mòdul 3	Mòdul 4
Comunicatiu	Llengua Castellana i Literatura	3	3	3	3
	Llengua Catalana i Literatura	3	3	3	3
	Anglès	3	3	3	3
Social	Ciències Socials	4	4	3	3
Científico-tecnològic	Matemàtiques	4	4	4	4
	Ciències Naturals i Tecnologia	3	3	4	4
Total		20	20	20	20

B) Distribució setmanal dels períodes lectius a l'ensenyament secundari per a adults en la modalitat semipresencial (atenció individual/grupal)

Àmbits	Matèries	Nivell I		Nivell II	
		Mòdul 1	Mòdul 2	Mòdul 3	Mòdul 4
Comunicatiu	Llengua Castellana i Literatura	2	2	2	2
	Llengua Catalana i Literatura	2	2	2	2
	Anglès	2	2	2	2
Social	Ciències Socials	2	2	2	2
Científico-tecnològic	Matemàtiques	2	2	2	2
	Ciències Naturals i Tecnologia	2	2	2	2
Total		12	12	12	12

ANNEX II. EQUIVALÈNCIES I CONVALIDACIONS

1. Equivalències i convalidacions per a l'accés a l'ensenyament secundari per a adults (ESPA) d'estudis superats en sistemes educatius anteriors a la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOMLOE)¹

Si es té superat per complet	es convalida
- 7è d'EGB - 1r d'ESO	Mòdul 1 d'ESPA
- 8è d'EGB i títol de graduat escolar - 2n d'ESO - Mòduls obligatoris de PQPI - 1r de FPB - 1r de CFGB	Mòdul 2 d'ESPA
- 1r de BUP - 1r d'FP1 - 3r d'ESO - 3r de PCD	Mòdul 3 d'ESPA
- 2n de BUP - 2n d'FP1 - 4t curs d'ESO - 4t de PDC - Mòduls voluntaris de PQPI - 2n de FPB - 2n de CFGB	Mòdul 4 d'ESPA

¹ Ensenyaments regulats per la Llei 14/1970, de 4 d'agost, General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa (LGE), la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE), la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE) i la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMCE).

2. Equivalències i convalidacions per matèries i àmbits entre l'ESPA regulada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre i els sistemes educatius anteriors.

a) Convalidacions d'àmbits de l'ESPA amb les matèries i els àmbits de l'ESO i del Programa de Diversificació Curricular.

	ESO	ESPA
1r ESO	Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 1
2n ESO	Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 2
1r ESO	Geografia i Història	Àmbit Social 1
2n ESO	Geografia i Història	Àmbit Social 2
1r ESO	Matemàtiques, Biologia i Geologia	Àmbit Científicotecnològic 1
2n ESO	Matemàtiques, Física i Química, Tecnologia	Àmbit Científicotecnològic 2
3r ESO	Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 3
4t ESO	Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 4
3r PDC	Àmbit Lingüísticosocial Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 3
4t PDC	Àmbit Lingüísticosocial Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 4
3r ESO	Geografia i Història	Àmbit Social 3
4t ESO	Geografia i Història, Economia, Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial	Àmbit Social 4

3r PDC	Àmbit Lingüísticosocial	Àmbit Social 3
4t PDC	Àmbit Lingüísticosocial	Àmbit Social 4
3r ESO	Matemàtiques Acadèmiques o Matemàtiques Aplicades, Física i Química, Biologia i Geologia, Tecnologia	Àmbit Científicotecnològic 3
4t ESO	Matemàtiques Acadèmiques o Matemàtiques Aplicades, Física i Química i/o Biologia i Geologia, i/o Ciències Aplicades a l'Activitat Professional i/o Tecnologia*	Àmbit Científicotecnològic 4
3r PDC	Àmbit Científicotecnològic	Àmbit Científicotecnològic 3
4t PDC	Àmbit Científicotecnològic	Àmbit Científicotecnològic 4

(*) Han d'haver superat una de les dues matemàtiques i dues de les altres quatre matèries.

b) Convalidacions d'àmbits de l'ESPA amb les àrees i àmbits pels alumnes que han cursat el Programa de Millora de l'Aprenentatge i el Rendiment (PMAR) i 4t d'ESO d'Educació Secundària Obligatòria.

	PMAR + 4t ESO	ESPA
1r PMAR	Àmbit Lingüísticosocial Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 3
1r PMAR	Àmbit Lingüísticosocial	Àmbit Social 4
1r PMAR	Àmbit Científic i Matemàtic Educació Física	Àmbit Científicotecnològic 3
2n PMAR	Àmbit Lingüísticosocial Llengua Estrangera	Àmbit Comunicatiu 4
4t ESO	Llengua Castellana i Literatura Llengua Catalana i Literatura	

	Llengua Estrangera	
2n PMAR	Àmbit Lingüísticosocial	Àmbit Social 4
4t ESO	Geografia i Història	Àmbit Social 4
2n PMAR	Àmbit Científic i Matemàtic Tecnologia	Àmbit Científicotecnològic 2
4t ESO	Matemàtiques Acadèmiques o Matemàtiques Aplicades, Física i Química i/o Biologia i Geologia, i/o Ciències Aplicades a l'Activitat Professional i/o Tecnologia*	Àmbit Científicotecnològic 4

(*) Han d'haver superat una de les dues matemàtiques i dues de les altres quatre matèries.

3. Model de certificat de convalidacions o exempcions de matèries i àmbits de l'ensenyament secundari per a adults (ESPA).

_____, secretari o
secretària del centre _____, amb codi _____,
situat a _____, carrer _____
núm. _____,

CERTIFICA

Que a l'alumne/a _____, amb DNI /
passaport / NIE _____, se li reconeix la convalidació o
exempció dels següents mòduls, nivells i àmbits de l'ESPA (inutilitza les caselles
que no siguin procedents):

			Data	(1), (2) o (3)
Àmbit Comunicatiu	Nivell I	Llengua Catalana i Literatura 1		
		Llengua Castellana i Literatura 1		
		Anglès 1		

		Llengua Catalana i Literatura 2			
		Llengua Castellana i Literatura 2			
		Anglès 2			
	Nivell II	Llengua Catalana i Literatura 3			
		Llengua Castellana i Literatura 3			
		Anglès 3			
		Llengua Catalana i Literatura 4			
Àmbit Social	Nivell I	Ciències Socials 1			
		Ciències Socials 2			
Àmbit Científicotecnològic	Nivell II	Ciències Socials 3			
		Ciències Socials 4			
		Nivell I	Matemàtiques 1		
			Ciències Naturals i Tecnologia 1		
	Nivell II	Matemàtiques 2			
		Ciències Naturals i Tecnologia 2			
		Matemàtiques 3			
Ciències Naturals i Tecnologia 3					
Nivell I	Matemàtiques 4				
	Ciències Naturals i Tecnologia 4				

(1) Convalidat per la superació prèvia d'ensenyaments formals equivalents (C)

(2) Exempt mitjançant el procediment VIA. (E)

(3) Superat mitjançant la prova per a l'obtenció directa del TGESO. (SA)

I, perquè consti i tingui efectes oportuns, expedeix aquesta certificació.

_____ a _____ de _____ de 20__.

vistiplau

EL DIRECTOR / LA DIRECTORA DEL CENTRE

Signat: _____

EL SECRETARI / LA SECRETÀRIA

Signat: _____

ESBORRANY 2

ANNEX III. CURRÍCULUM DELS ÀMBITS DE L'ENSENYAMENT SECUNDARI PER A ADULTS

ÀMBIT COMUNICATIU

Comunicar-se implica usar el llenguatge com a instrument de relació, d'intercanvi d'informació, de representació, interpretació i comprensió de la realitat, de construcció i transmissió del coneixement i d'organització i autoregulació del pensament, de les emocions i la conducta, i permet establir vincles i relacions amb els altres i amb l'entorn. La comunicació comporta adquirir consciència de les convencions socials, dels valors i aspectes culturals i de la versatilitat del llenguatge en funció del context i la intenció comunicativa. I l'Àmbit Comunicatiu de l'ensenyament secundari per a adults contribueix a l'adquisició de les eines comunicatives necessàries per respondre als reptes de la societat del segle XXI.

L'objectiu principal d'aquest àmbit és que els alumnes aprenguin a comprendre i expressar-se amb correcció en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i en llengua castellana, i també a comunicar-se de manera adient en llengua estrangera (aquí, anglès), de manera que pugui ampliar el seu repertori lingüístic individual i, aprofitant les experiències pròpies, millorar les seves destreses comunicatives. De fet, es donarà un enfocament plurilingüe a aquest àmbit per tal com es tindran en compte les llengües que els alumnes coneix per aprendre les altres.

Aquest àmbit permet als alumnes adquirir les eines necessàries per desenvolupar-se millor en els entorns informacionals, ja que comprèn aspectes relacionats amb la recerca i la selecció d'informació com a mitjà per adquirir nous coneixements. Això comporta, a més, enfrontar els riscos de manipulació i desinformació i abordar la informació i la comunicació amb un sentit crític i adequat a les necessitats pròpies. En aquest sentit, les eines digitals tenen un potencial que es podria aprofitar plenament per reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació d'aquest àmbit. Per això, el desenvolupament del pensament crític, l'alfabetització mediàtica i informacional i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia suposen un element d'aprenentatge rellevant. També ocupen un lloc important en aquest àmbit el foment de l'hàbit lector, l'acceptació i l'adequació a la diversitat cultural, el respecte i la curiositat pel diàleg intercultural.

Les competències específiques de l'Àmbit Comunicatiu suposen una progressió pel que fa als coneixements, les destreses i les actituds adquirits pels alumnes a través de l'educació formal, no formal i informal, que seran el punt de partida per a aquesta nova etapa en la qual es tindran en compte tant les característiques específiques dels alumnes adults com llurs repertoris i experiències, per tal de garantir-ne la inclusió social i professional.

Els criteris d'avaluació permeten determinar el grau d'assoliment de les competències específiques per part dels alumnes, per la qual cosa s'hi presenten vinculats. En qualsevol cas, s'haurà de garantir sempre l'adequació d'aquests criteris a les experiències, circumstàncies i característiques específiques dels alumnes.

Els sabers bàsics ajunten els coneixements (saber), les destreses (saber fer) i les actituds (saber ser) necessaris per a l'adquisició de les competències específiques d'aquest àmbit. S'estructuren en tres blocs, que es vinculen amb les matèries que integren l'àmbit. D'una banda, els blocs de «Comunicació en Llengua Catalana» i «Comunicació en Llengua Castellana» integren els sabers relacionats amb la capacitat de comunicar-se en aquestes llengües de manera eficaç i correcta, com també els coneixements, les destreses i les actituds necessaris per a l'educació literària i el desenvolupament i foment de l'hàbit lector en els alumnes. A més, aquests blocs inclouen els sabers relatius a la reflexió sobre la llengua com a mitjà de millorar les destreses comunicatives i a l'alfabetització informacional. De l'altra, en el bloc de «Comunicació en Llengua Estrangera» s'agrupen els sabers orientats a una comprensió, producció i interacció apropiades en llengua anglesa. També formen part d'aquest bloc els aspectes relacionats amb el plurilingüisme i la interculturalitat com a formes d'abordar l'aprenentatge de la llengua i la cultura estrangeres partint dels coneixements i les experiències pròpies i dels repertoris individuals dels alumnes.

L'enfocament, l'anivellament i la definició dels diferents elements del currículum estan plantejats a partir de la concepció de l'aprenentatge com un procés dinàmic i continuat, flexible i obert, que s'ha d'adequar a les circumstàncies, necessitats i interessos dels alumnes adults. S'espera que aquest sigui capaç de posar en funcionament tots els sabers bàsics en el si de situacions comunicatives pròpies dels diferents àmbits: personal, social, formatiu i professional; i a partir de contextos relacionats amb temes quotidians, de rellevància per als alumnes o d'interès públic, que incloguin aspectes relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els reptes i desafiaments del segle XXI. El caràcter competencial d'aquest currículum convida l'ensenyant a crear tasques

interdisciplinàries, contextualitzades, significatives i rellevants i a desenvolupar situacions d'aprenentatge en què es consideri els adults com a agents socials autònoms i responsables del seu propi procés d'aprenentatge, involucrant-les en tasques que els permetin treballar de manera col·laborativa i que culminin en resultats reals que siguin fruit d'aquesta mateixa col·laboració. Això implica tenir en compte llurs repertoris, interessos i necessitats, com també les seves circumstàncies específiques, per tal d'establir les bases per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ÀMBIT COMUNICATIU

1. Comunicar-se en llengua catalana i llengua castellana de manera cooperativa i respectuosa, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i la seva adequació a diferents àmbits i contextos, per construir coneixement i donar resposta a necessitats concretes.

Aquesta competència específica comprèn la comprensió, la producció i la interacció, tant orals com escrites i multimodals. Adquirir-la requereix destreses concretes dins l'àmbit vinculades i definides per la diversitat de situacions, contextos i necessitats, amb especial atenció als mitjans de comunicació social, a les tecnologies de la informació i la comunicació i als documents de caràcter administratiu. El desenvolupament d'aquesta competència permet dotar els alumnes d'estratègies per al seu desenvolupament personal, social, formatiu i professional, per a la construcció del coneixement i per a la seva participació en la vida social, cultural, política i econòmica com a persones que es comuniquen i es relacionen de manera respectuosa, eficaç, ben informada i amb capacitat crítica.

Les destreses específiques associades a la comprensió oral inclouen anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs, distingir de forma crítica i argumentada entre fets i opinions, i avaluar la fiabilitat del text, com també valorar-ne la forma i el contingut. La producció oral, per part seva, requereix adquirir estratègies per expressar-se de manera eficaç, amb fluïdesa, claredat i correcta dicció; amb correcció, ordre i coherència, i amb el to, el registre i el llenguatge no verbal adequats. Així mateix, convida a reflexionar sobre els usos orals formals o informals, espontanis o planificats. La interacció oral implica conèixer les estratègies d'escolta activa, de gestió dels torns de paraula, de cortesia i de cooperació conversacional, com també realitzar inferències i deduccions. En desenvolupar aquesta competència, els alumnes aprenen a

utilitzar la llengua per comprendre i expressar oralment idees, sentiments i conceptes, per establir vincles personals i per participar de manera adequada, amb autonomia i amb una actitud respectuosa, cooperativa i empàtica en situacions comunicatives orals variades.

El desenvolupament de la competència lectora incideix en la formació de lectors autònoms i crítics. Comprendre un text implica captar-ne de manera eficaç el sentit global, les idees principals i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura; transcendir alguns sentits literals i localitzar, entendre i integrar la informació implícita, i formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa que subjau als texts, com també reflexionar sobre la seva forma i contingut. Finalment, saber escriure avui dia implica saber fer-ho en diferents suports i formats, molts dels quals de caràcter hipertextual i multimodal, i requereix el coneixement i apropiació dels motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. L'escriptura es desenvolupa en un procés compost per quatre fases: planificació, redacció, revisió —que pot ser autònoma però també compartida amb altres alumnes o guiada pel docent— i edició. Aquest procés està encaminat a produir texts de forma autònoma atenent tant criteris de coherència, cohesió i adequació com la correcció gramatical i ortogràfica i la propietat lèxica, com també les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius.

D'altra banda, desenvolupar la competència comunicativa suposa també reflexionar sobre el llenguatge de forma guiada, en contextos de texts reals, fent ús dels aprenentatges bàsics sobre la llengua i de les normes que la regeixen i utilitzant la terminologia elemental adequada per a una comunicació més eficaç. Així mateix, el desenvolupament de la competència comunicativa implica reconèixer i respectar la diversitat lingüística i valorar-la com a font de riquesa cultural, evitant estereotips i prejudicis lingüístics.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL1, CCL2, CCL3, CCL5, CP3, STEM4, CD1, CPSAA3, CPSAA4, CPSAA5, CC3, CE1, CCEC1, corresponents als alumnes que han acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

2. Llegir i interpretar obres literàries diverses d'interès per als alumnes, compartint experiències de lectura i identificant-ne les convencions fonamentals, per construir una identitat lectora pròpia, per reconèixer la

literatura com a manifestació artística i per gaudir de la dimensió social d'aquesta activitat.

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat cap a la configuració de l'autonomia i la identitat lectora, que s'haurà de desenvolupar al llarg de tota la vida. Això requereix la dedicació d'un temps periòdic i constant a la lectura tant individual com compartida, acompanyat de les estratègies adequades per consolidar l'hàbit lector i vincular afectivament els lectors i lectores amb els textos com a font de plaer, coneixement i inspiració, assegurant també a les persones de major edat l'oportunitat d'ampliar i actualitzar les seves competències.

És essencial la configuració d'un corpus de texts adequat i variat, format per obres de qualitat, que respongui als interessos i necessitats individuals — personals i professionals— dels alumnes, i que progressivament s'allunyi de la seva experiència immediata, que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, com també amb pràctiques culturals emergents, equilibrant la presència d'autors i autores, a més d'afavorir l'apropament cap a la reflexió sobre la cultura de pau, la igualtat de gènere, el respecte envers la diversitat, el desenvolupament sostenible i els hàbits saludables. Aquests texts serviran també com a model per a la creació de texts amb intenció artística i creativa.

L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura, tant oral com escrita. És imprescindible propiciar experiències plaents que familiaritzin els alumnes amb el patrimoni literari i cultural i que li facilitin el desenvolupament d'habilitats de lectura, interpretació, anàlisi i valoració que permetin relacionar el sentit amb els elements textuais i contextuais de les obres, identificar-ne el gènere literari, reconèixer els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen, com també establir vincles entre l'obra llegida i altres texts i manifestacions artístiques i culturals, afavorint el desenvolupament de la seva capacitat de participació en la vida cultural.

És també recomanable treballar per configurar una comunitat de lectors amb referents compartits que contribueixi a corregir els riscos d'exclusió social; brindar estratègies que ajudin els alumnes a seleccionar els texts del seu interès, apropiar-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, desenvolupant les seves capacitats en els àmbits comunicatiu i de relació interpersonal. Per això, per a l'adquisició d'aquesta competència constituïran entorns clau les biblioteques, incloses les virtuals.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL1, CCL2, CCL4, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA5, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4, corresponents als alumnes que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

3. Comunicar-se en llengua estrangera, amb creixent autonomia, emprant recursos analògics i digitals i usant estratègies bàsiques de comprensió, producció i interacció, per respondre de manera creativa i eficaç a necessitats personals i professionals concretes.

La comunicació en llengua estrangera suposa posar en pràctica els coneixements, destreses i actituds necessaris per a la comprensió, la producció i la interacció, tant oral com escrita i multimodal, sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal, formativa o professional per als alumnes. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre i interpretar els textos i extreure'n el sentit general per satisfer necessitats comunicatives concretes, tant personals com professionals. Entre les estratègies de comprensió més útils per als alumnes es troben la inferència i la identificació d'elements lingüístics clau. La producció, per part seva, en diversos formats i suports, ha de donar lloc a la redacció i l'exposició de textos. En l'ensenyament per a adults pot incloure l'exposició d'una petita descripció o anècdota, una presentació formal sobre un tema específic d'interès per als alumnes o la redacció de textos útils per a les seves necessitats formatives o professionals, mitjançant eines digitals i analògiques. En el format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat (escriptura, imatge, gràfics, taules, diagrames, so, gests, etc.) i la selecció i aplicació del més adequat en funció de la tasca i les necessitats en cada cas. Finalment, la interacció implica dos participants o més en la construcció d'un discurs. Per posar-la en pràctica entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, com també l'adequació als diferents registres i gèneres dialògics, tant orals com escrits i multimodals, en entorns síncrons o asíncrons.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL1, CCL2, CCL5, CP1, CP2, STEM1, CD3, CPSAA5, CC1, corresponents als alumnes que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

4. Valorar críticament la diversitat lingüística i cultural i adequar-s'hi, usant els repertoris personals i prenent consciència de les estratègies i els coneixements propis, per gestionar de forma empàtica i respectuosa situacions interculturals.

El plurilingüisme i la interculturalitat suposen experimentar la diversitat lingüística i cultural analitzant-la i beneficiant-se'n. El plurilingüisme permet l'ús dels repertoris lingüístics personals perquè, partint de les experiències pròpies, els alumnes pugui ampliar i millorar l'aprenentatge de llengües noves, alhora que desenvolupa i enriqueix aquest repertori. Per part seva, la interculturalitat mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència dels alumnes i per evitar que la seva percepció sobre la diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de qualsevol tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat han de permetre als alumnes actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions pròpies de l'àmbit personal, social, formatiu i professional.

La consciència de la diversitat tant lingüística com cultural proporciona als alumnes la possibilitat de relacionar diferents llengües i cultures. A més, afavoreix el desenvolupament de la seva capacitat per identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Aquesta competència específica permet obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures mostrant interès envers el que és diferent; relativitzar la perspectiva i el sistema de valors culturals propis, i distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol tipus de discriminació o reforç d'estereotips.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL5, CP2, CP3, CPSAA1, CPSAA3, CC3, CCEC1, corresponents als alumnes que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

5. Cercar, seleccionar i contrastar informació a partir de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció de les necessitats i evitant els riscos de manipulació i desinformació, per integrar-la com a coneixement i per comunicar-la de manera creativa i amb respecte a la propietat intel·lectual.

Tenir accés a la informació no garanteix la construcció de coneixement. Per desenvolupar-se en la societat del segle XXI, és imprescindible que els alumnes

adquireixin habilitats i destreses associades a la recerca, selecció, gestió, tractament, avaluació, contrast i transformació en coneixement de la informació, reconeixent quan es necessita, adoptant un punt de vista crític que eviti els possibles riscos de manipulació i desinformació i permeti avaluar-ne la fiabilitat, seguretat i pertinència, i distingint entre fets i opinions. Així mateix, els alumnes han de desenvolupar la capacitat de comunicar la informació de manera personal, creativa i adequada al context, respectant les convencions i adoptant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual, esmentant les fonts originals en difondre el nou aprenentatge.

Per a l'adquisició d'aquesta competència, constituïran entorns clau els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació, com també les biblioteques, incloses les virtuals, enteses com un espai creatiu d'aprenentatge.

Es proposa així un procés en el qual els alumnes, individualment o de forma cooperativa, progressin cap a l'autonomia en la recerca d'informació, consultant fonts variades, en diferents formats i suports, i sobre una diversitat de temes propers a la seva experiència i interès, tant personal com formativa i professional, per utilitzar-la amb diferents finalitats. D'aquesta manera, es facilita que els alumnes amplïïn i renovin llurs coneixements, habilitats i destreses de manera permanent, i millori la seva qualificació i possibilitats d'accés als diferents ensenyaments del sistema educatiu.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CL3, CD1, CD4, CPSAA4, CPSAA5, CE3, corresponents als alumnes que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DEL NIVELL I

Competència específica 1

1.1 Comprendre i interpretar el sentit global, les idees principals, i els missatges explícits i implícits en texts orals, escrits i multimodals senzills d'àmbits propers, valorant-ne la fiabilitat i l'ús ètic del llenguatge, i analitzant-ne els aspectes formals bàsics.

1.2 Realitzar exposicions orals amb cert grau de planificació sobre temes d'interès personal i professional, ajustant el discurs a les convencions bàsiques pròpies dels

principals gèneres i al context, i expressant-se amb progressiva correcció, fluïdesa i coherència i amb un registre i comportament no verbal adequats.

1.3 Produir texts escrits i multimodals senzills amb coherència, cohesió i adequació bàsiques, amb propietat lèxica i ajustats a les principals normes gramaticals i ortogràfiques, mobilitzant estratègies elementals de recerca d'informació, planificació, textualització i revisió.

1.4 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals formals i informals, incorporant estratègies bàsiques d'escolta activa, cooperació conversacional i cortesia lingüística; expressant idees, sentiments i conceptes; respectant la diversitat lingüística, i usant un llenguatge no discriminatori.

Competència específica 2

2.1 Llegir i interpretar diverses obres adequades als gusts, necessitats i interessos propis, deixant constància del progrés de l'itinerari lector i explicant els criteris de selecció de les lectures.

2.2 Compartir l'experiència de lectura literària en suports diversos relacionant el text llegit amb altres manifestacions artístiques en funció de temes, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, i participant en comunitats lectores en l'àmbit escolar o social.

Competència específica 3

3.1 Interpretar el sentit global i la informació específica i explícita de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents, quotidians i de rellevància personal, formativa o professional per als alumnes, expressats de forma clara i en el registre estàndard de la llengua estrangera.

3.2 Produir en llengua estrangera texts orals, escrits i multimodals, breus, senzills i comprensibles, amb acceptable coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa, seguint pautes establertes i fent ús d'eines i recursos analògics i digitals.

3.3 Participar en situacions i accions guiades síncrones i asíncrones, breus i senzilles, en llengua estrangera, sobre temes quotidians i de rellevància personal,

formativa o professional per als alumnes, amb el suport de recursos com la repetició, el ritme pausat, la sol·licitud d'aclariment o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions d'interlocutors.

3.4 Utilitzar, de forma guiada, estratègies bàsiques per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i formular aclariments i explicacions en llengua estrangera.

Competència específica 4

4.1 Millorar la capacitat de comunicar-se en llengua estrangera utilitzant, de forma guiada, els coneixements i estratègies del repertori lingüístic i cultural propi, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.

4.2 Identificar i acceptar la diversitat lingüística i cultural com a font d'enriquiment personal i professional, identificant els elements culturals i lingüístics que fomenten el respecte, la sostenibilitat i la democràcia.

Competència específica 5

5.1 Localitzar i seleccionar informació de diferents fonts, incloses les digitals, i avaluar-ne, de forma guiada, la fiabilitat i pertinència en funció de les necessitats i reconeixent els riscos de manipulació i desinformació.

5.2 Realitzar investigacions senzilles, individuals o grupals, sobre algun tema de rellevància personal, formatiu o professional per als alumnes, respectant els principis bàsics de propietat intel·lectual.

SABERS BÀSICS DEL NIVELL I

A. COMUNICACIÓ EN LLENGUA CATALANA I LLENGUA CASTELLANA

A.1. Comunicació

Estratègies bàsiques de producció, comprensió i anàlisi crítica de texts senzills orals, escrits i multimodals d'àmbits propers, amb atenció conjunta als aspectes següents:

- Context: situació, participants, propòsit comunicatiu, canal, registre i elements no verbals de la comunicació.
- Mecanismes bàsics de coherència, cohesió i adequació textual.
- Iniciació als gèneres discursius:
 - Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa.
 - Gèneres discursius propis de l'àmbit social. Xarxes socials i mitjans de comunicació. Etiqueta digital i riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat. La imatge i els elements paratextuals dels texts iconicoverbals i multimodals.
 - Gèneres discursius de l'àmbit formatiu: el resum, l'esquema, l'exposició oral, el comentari.
 - Gèneres discursius propis de l'àmbit professional: el curriculum vitae, la carta de motivació i l'entrevista de treball.
- Processos:
 - Interacció oral i escrita de caràcter informal i formal. Cooperació conversacional, cortesia lingüística i etiqueta digital. Inferències i gestió de torns de paraula. Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes. Estratègies discursives i dialògiques bàsiques per a l'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes. Estratègies bàsiques per a l'expressió d'idees, l'escolta cooperativa i respectuosa, la confrontació i el consens.
 - Comprensió oral: sentit global del text i relació entre les seves parts. Anticipació de contingut i selecció de la informació rellevant en funció de l'objectiu. La intenció de l'emissor.
 - Producció oral formal. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics bàsics de l'oralitat formal. Usos orals formals o informals. Estratègies per a l'expressió oral fluida, clara i ordenada.

- Comprensió lectora: sentit global del text i la relació entre les seves parts. La intenció de l'emissor. Identificació d'elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió.
 - Producció escrita. Planificació, redacció, revisió i edició bàsiques en diferents suports.
- Correcció gramatical i ortogràfica bàsica. Els principals signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit. La seva relació amb el significat. Propietat lèxica i terminologia elemental adequada. Diccionaris, manuals de consulta i correctors ortogràfics en suport digital.

A.2. Educació literària i de l'hàbit lector

- Obres adequades als gusts, interessos i necessitats de l'alumne i organitzades en itineraris lectors.
- Lectura guiada d'obres i fragments senzills i rellevants del patrimoni literari inscrits en un itinerari temàtic o de gènere.
- Estratègies bàsiques de construcció compartida de la interpretació de les obres: discussions o converses literàries.
- Construcció del sentit de l'obra a partir dels seus elements formals i contextuals bàsics. Principals efectes dels seus recursos expressius en la recepció.
- Estratègies de mobilització de l'experiència personal, lectora i cultural per establir vincles elementals entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, com també amb altres texts i manifestacions artístiques.
- Inici de la construcció dels itineraris lectors individuals. Estratègies per a l'expressió de gusts i interessos.

A.3. Reflexió sobre la llengua

- Biografia lingüística i diversitat lingüística de l'entorn.
- La diversitat etnocultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística.

- Les llengües d'Espanya. Les varietats dialectals del català i de l'espanyol. Estratègies d'identificació i qüestionament de prejudicis i estereotips lingüístics.
- Ètica del llenguatge: llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Aproximació a la llengua com a sistema i a les seves unitats bàsiques en contextos de producció i comprensió de texts reals: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat) i la seva organització en el discurs (ordre de les paraules i connexió entre els components oracionals).
- Procediments bàsics d'adquisició i formació de paraules. Canvis en el significat, relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu.

A.4. Alfabetització mediàtica i informacional

- Estratègies bàsiques de recerca i selecció de fonts d'informació fiable, pertinent i de qualitat.
- Aspectes bàsics de la propietat intel·lectual.
- Principals riscos i conseqüències de la manipulació i la desinformació.
- Estratègies bàsiques d'organització de la informació: notes, esquemes, mapes conceptuals, resums, etc.
- Tecnologies de la informació. Dispositius, aplicacions informàtiques i plataformes digitals de recerca d'informació.

B. COMUNICACIÓ EN LLENGUA ESTRANGERA (ANGLÈS)

- Autoconfiança. L'error com a instrument de millora i proposta de reparació.
- Estratègies bàsiques per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de texts orals, escrits i multimodals.
- Funcions comunicatives bàsiques dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs a l'espai; demanar i intercanviar informació; donar

- instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions bàsiques; narrar esdeveniments passats, descriure situacions presents i enunciar successos futurs; expressar l'opinió, la possibilitat, la capacitat, l'obligació i la prohibició.
- Models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne.
 - Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara l'expressió de l'entitat i les seves propietats; la quantitat i la qualitat; l'espai i les relacions espacials; el temps i les relacions temporals; l'afirmació; la negació; la interrogació i l'exclamació; relacions lògiques bàsiques.
 - Lèxic, frases i expressions bàsics dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne relatius a identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns propers, lleure i temps lliure, vida quotidiana, salut i activitat física, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació.
 - Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació bàsics, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.
 - Convencions ortogràfiques bàsiques i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.
 - Cortesia lingüística i etiqueta digital.
 - Eines analògiques i digitals bàsiques per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració per a l'aprenentatge i la comunicació en els àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne.
 - Estratègies i tècniques per respondre eficaçment a una necessitat comunicativa bàsica i concreta de forma comprensible, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi.
 - Estratègies bàsiques per identificar, recuperar i utilitzar unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.

- Aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius a la vida quotidiana i a les situacions pròpies dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne.
- Diversitat lingüística i cultural. Estratègies bàsiques per entendre-la i apreciar-la.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DEL NIVELL II

Competència específica 1

1.1 Comprendre i interpretar el sentit global, les idees principals i els missatges explícits i implícits en texts orals, escrits i multimodals reals de diferents àmbits, valorant-ne la fiabilitat i l'ús ètic del llenguatge, i analitzant-ne els aspectes formals.

1.2 Realitzar exposicions orals planificades sobre temes d'interès personal, formatiu i professional, ajustant el discurs a les convencions pròpies dels diferents gèneres i al context, i expressant-se amb correcció, fluïdesa i coherència i amb un registre i comportament no verbal adequats.

1.3 Produir texts escrits i multimodals amb coherència, cohesió i adequació, amb propietat lèxica i adequats a les normes gramaticals i ortogràfiques, mobilitzant estratègies de recerca d'informació, planificació textualització i revisió.

1.4 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals espontànies o reglades, incorporant estratègies d'escolta activa, cooperació conversacional i cortesia lingüística i realitzant inferències i deduccions; expressant idees, sentiments i conceptes; respectant la diversitat lingüística, i usant un llenguatge no discriminatori.

Competència específica 2

2.1 Llegir i interpretar obres literàries diverses i fragments ajustats als interessos propis i progressivament allunyats de l'experiència immediata, deixant constància del progrés de l'itinerari lector i explicant els criteris de selecció de les lectures.

2.2 Compartir l'experiència de lectura literària en suports diversos, identificant les convencions fonamentals dels texts llegits i relacionant-los amb altres

manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, i participant en comunitats lectores.

2.3 Produir texts individuals o col·lectius amb intenció artística i creativa recreant de manera personal els models donats.

Competència específica 3

3.1 Interpretar i analitzar el sentit global i la informació específica i explícita de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents, quotidians i de rellevància personal, formativa o professional per a l'alumne, expressats de forma clara i en el registre estàndard de la llengua estrangera.

3.2 Produir en llengua estrangera texts orals, escrits i multimodals, breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa, seguint pautes establertes i fent ús d'eines i recursos analògics i digitals.

3.3 Participar en situacions i accions guiades síncrones i asíncrones, breus i senzilles, en llengua estrangera, sobre temes quotidians i de rellevància personal, formativa o professional per a l'alumne, mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions d'interlocutors.

3.4 Utilitzar, de forma guiada, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i formular aclariments i explicacions en llengua estrangera.

Competència específica 4

4.1 Millorar la capacitat de comunicar-se en llengua estrangera utilitzant els coneixements i estratègies del repertori lingüístic i cultural propi, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.

4.2 Acceptar i valorar la diversitat lingüística i cultural com a font d'enriquiment personal i professional, identificant els elements culturals i lingüístics que fomenten el respecte, la sostenibilitat i la democràcia.

Competència específica 5

5.1 Localitzar i seleccionar informació de diferents fonts, incloses les digitals, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció de les necessitats i evitant els riscos de manipulació i desinformació.

5.2 Realitzar investigacions senzilles, individuals o grupals, sobre algun tema de rellevància personal, formatiu o professional per a l'alumne, i comunicar els resultats de forma creativa i respectant els principis de propietat intel·lectual.

SABERS BÀSICS DEL NIVELL II

A. COMUNICACIÓ EN LLENGUA CATALANA I LLENGUA CASTELLANA

A.1. Comunicació

Estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de texts orals, escrits i multimodals reals de diferents àmbits amb atenció conjunta als aspectes següents:

- Context: situació, participants, propòsit comunicatiu, canal, registre i elements no verbals de la comunicació.
- Mecanismes de coherència, cohesió i adequació textual.
- Gèneres discursius:
 - Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa, amb especial atenció als actes de parla que amenacen la imatge de l'interlocutor (la discrepància, la queixa, l'ordre, la reprovació).
 - Gèneres discursius propis de l'àmbit social. Xarxes socials i mitjans de comunicació. Etiqueta digital i riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat. La imatge i els elements paratextuals dels texts icònic-verbals i multimodals.
 - Gèneres discursius propis de l'àmbit formatiu: el resum, l'esquema, l'exposició oral, el comentari.

- Gèneres discursius propis de l'àmbit professional: el curriculum vitae, la carta de motivació i l'entrevista de treball.
- Processos:
- Interacció oral i escrita de caràcter informal i formal, espontània i planificada. Cooperació conversacional, cortesia lingüística i etiqueta digital. Inferències i gestió de torns de paraula. Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes. Estratègies discursives i dialògiques per a l'expressió i escolta empàtica de necessitats, vivències i emocions pròpies i alienes. Estratègies per a l'expressió d'idees, l'escolta cooperativa i respectuosa, la confrontació i el consens.
 - Comprensió oral: sentit global del text i relació entre les seves parts. Anticipació de contingut i selecció de la informació rellevant en funció de l'objectiu. La intenció de l'emissor.
 - Producció oral formal. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal. La deliberació oral argumentada. Usos orals formals o informals, espontanis o planificats. Estratègies per a l'expressió oral fluida, clara i ordenada.
 - Comprensió lectora: sentit global del text i relació entre les seves parts. La intenció de l'emissor. Elements gràfics i paratextuals al servei de la comprensió.
 - Producció escrita. Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports.
- Correcció gramatical i ortogràfica. Els signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit. La seva relació amb el significat. Propietat lèxica i terminologia elemental adequada. Diccionaris, manuals de consulta i correctors ortogràfics en suport digital.

A.2. Educació literària i de l'hàbit lector

- Obres adequades als interessos de l'alumne i organitzades en itineraris lectors.
- Lectura guiada d'obres i fragments rellevants del patrimoni literari inscrites en un itinerari temàtic o de gènere.

- Estratègies de construcció compartida de la interpretació de les obres: discussions o converses literàries.
- Construcció del sentit de l'obra a partir dels seus elements formals i contextuals. Efectes dels seus recursos expressius en la recepció.
- Estratègies d'identificació de les convencions fonamentals dels texts.
- Estratègies de mobilització de l'experiència personal, lectora i cultural per establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, com també amb altres texts i manifestacions artístiques.
- Construcció dels itineraris lectors individuals. Estratègies per a l'expressió de gusts i interessos.
- Estratègies de creació de texts amb intenció artística i creativa a partir de models.

A.3. Reflexió sobre la llengua

- Biografia lingüística i diversitat lingüística de l'entorn.
- La diversitat etnocultural i lingüística com a riquesa i eina de reflexió interlingüística.
- Les llengües d'Espanya. Les varietats dialectals del català i de l'espanyol. Estratègies d'identificació i qüestionament de prejudicis i estereotips lingüístics.
- Ètica del llenguatge: llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Aproximació a la llengua com a sistema i a les seves unitats bàsiques en contextos de producció i comprensió de texts reals: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat) i la seva organització en el discurs (ordre de les paraules i connexió entre els components oracionals).
- Procediments d'adquisició i formació de paraules. Canvis en el significat, relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu.

A.4. Alfabetització mediàtica i informacional

- Estratègies de recerca i selecció d'informació fiable, pertinent i de qualitat.
- Aspectes bàsics de la propietat intel·lectual.
- Riscs i conseqüències de la manipulació i la desinformació.
- Estratègies d'organització de la informació: notes, esquemes, mapes conceptuals, resums, etc.
- Estratègies de comunicació creativa de la informació.
- Tecnologies de la informació. Dispositius, aplicacions informàtiques i plataformes digitals de recerca d'informació.

B. COMUNICACIÓ EN LLENGUA ESTRANGERA (ANGLÈS)

- Autoconfiança i iniciativa. L'error com a part integrant del procés d'aprenentatge.
- Estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de texts orals, escrits i multimodals.
- Funcions comunicatives d'ús comú dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs a l'espai; demanar i intercanviar informació; donar instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions bàsiques; narrar esdeveniments passats, descriure situacions presents i enunciar successos futurs; expressar l'opinió, la possibilitat, la capacitat, l'obligació i la prohibició; expressar argumentacions senzilles; realitzar hipòtesis i suposicions; expressar la incertesa i el dubte; reformular i resumir.
- Models contextuals i gèneres discursius d'ús comú en la comprensió, producció i coproducció de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne.
- Unitats lingüístiques d'ús comú i significats associats a aquestes unitats com ara l'expressió de l'entitat i les seves propietats; la quantitat i la qualitat; l'espai

- i les relacions espacials; el temps i les relacions temporals; l'afirmació; la negació; la interrogació i l'exclamació; relacions lògiques.
- Lèxic, frases i expressions d'ús comú en els àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne relatius a identificació personal, relacions interpersonals, llocs, lleure i temps lliure, vida quotidiana, salut i activitat física, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació, formació i activitats professionals.
 - Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.
 - Convencions ortogràfiques d'ús comú i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.
 - Cortesia lingüística i etiqueta digital.
 - Eines analògiques i digitals d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració per a l'aprenentatge i la comunicació en els àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne.
 - Estratègies i tècniques per respondre eficaçment i amb nivells creixents de fluïdesa, adequació i correcció a una necessitat comunicativa concreta, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi.
 - Estratègies d'ús comú per identificar, recuperar i utilitzar unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.
 - Aspectes socioculturals i sociolingüístics d'ús comú relatius a la vida quotidiana i a les situacions pròpies dels àmbits personal, social, formatiu i professional de l'alumne.
 - Diversitat lingüística i cultural. Estratègies per entendre-la i apreciar-la atenent valors ecosocials i democràtics.

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES I PER A L'AVUACIÓ

L'Àmbit Comunicatiu en l'ESPA aborda de manera directa les dimensions comunicativa, informativa, literària i intercultural. El principi integrador

respecte de les diferents matèries que la conformen implica adoptar un enfocament interdisciplinari que conjugui aprenentatges de diversa procedència. Suposa, així mateix, mobilitzar aquests aprenentatges en contextos variats d'acord amb els paràmetres formulats en els criteris d'avaluació, per tal de progressar cap a l'adquisició de les competències específiques. En tot cas, correspon als equips docents interpretar el currículum de l'àmbit conforme a la realitat del seu context educatiu i a les característiques dels alumnes, les seves experiències i aprenentatges previs i llurs interessos i necessitats.

Les propostes metodològiques han d'integrar l'eix del plurilingüisme i la interculturalitat com a eines per a l'aprenentatge i la millora de la comunicació; contribuir al desenvolupament d'hàbits lectors, i permetre l'adquisició, per part dels alumnes adults, d'habilitats comunicatives que els permetin interactuar i accedir a la informació de manera crítica i responsable.

Inclusió i Disseny Universal per a l'Aprenentatge

Les propostes metodològiques poden beneficiar-se de la perspectiva inclusiva il·luminada pel Disseny Universal per a l'Aprenentatge. Conforme a l'interès per fer accessible el coneixement a totes les persones, convé que les formes d'accés a les situacions d'aprenentatge es planifiquin des de l'inici de forma variada a través de texts escrits, orals i multimodals; que les propostes de treball, igualment, ofereixin diverses possibilitats per resoldre-les (una exposició oral, un text expositiu, la intervenció en un debat, etc.), i que s'ofereixi als adults poc qualificats l'accés a un itinerari de millora de capacitats, coneixements i competències adaptat a les seves necessitats individuals, que els permeti desenvolupar plenament el seu potencial en els àmbits personal, social, formatiu i professional. Es tracta de tenir present la diversitat de l'aula durant tot el procés de la pràctica educativa per atenuar tant com es pugui les barreres existents entre l'aprenentatge i l'alumne.

Treball individual i col·lectiu

El fet de proposar situacions d'aprenentatge que afavoreixin el treball individual i grupal, per parelles o, fins i tot, que englobi tot els alumnes enriqueix la integració de processos cognitius i l'aprenentatge col·lectiu, implica les persones en la presa de decisions i afavoreix el sentiment de pertinença a una comunitat, fet que fa créixer el compromís amb les tasques. Igualment, és important captar i mantenir l'atenció dels alumnes a través de sessions dinàmiques en què des d'un principi se n'accentuïn les experiències prèvies, els interessos i les

necessitats, com també el repertori lingüístic, i s'estableixin instruccions clares orientades a resoldre un problema o a la consecució d'un objectiu comunicatiu concret.

Enfocament interdisciplinari

La finalitat de l'aprenentatge competencial és aconseguir que els aprenentatges siguin funcionals, que s'apliquin en diferents contextos i siguin transferibles. Per a això resulta essencial aplicar estratègies metodològiques que adoptin una mirada interdisciplinària i integrada dels currículums. D'aquí la necessitat que qualsevol proposta metodològica atengui el treball conjunt de competències en iniciatives i experiències que integrin tant les matèries d'aquest àmbit com els aprenentatges adquirits des d'altres àmbits. La coordinació entre els professors resulta imprescindible, com també la voluntat col·lectiva per al disseny i realització de situacions d'aprenentatge interdisciplinàries que permetin posar en marxa projectes comuns. Aquesta perspectiva interdisciplinària implica connectar les competències específiques dels diferents àmbits a través d'iniciatives i experiències compartides, proposant l'elaboració de productes i resultats fruit d'una acció comuna.

Entorn d'aprenentatge motivador

Per millorar els entorns d'aprenentatge, els contextos creats a l'aula han de facilitar la convivència i la cooperació i millorar l'autoestima de l'alumne, que es veurà afavorida per l'enfocament eminentment pràctic de l'àmbit. Així mateix, cal establir la premissa que l'error és un instrument de millora que forma part del procés d'aprenentatge. Per a això, s'ha de generar un ambient motivador i respectuós que faciliti l'empatia, el treball col·laboratiu i cooperatiu a l'aula, i que propiciï la participació. Els alumnes han de ser capaços d'acceptar les diferències que es donen a l'aula, per la qual cosa s'ha de generar un ambient favorable i de respecte que permeti la integració en les activitats de tot els alumnes en un clima general de satisfacció, autoestima i confiança. Les situacions proposades, que han de tenir en compte això darrer, han de resultar interessants i estimulants a nivell cognitiu per a l'alumne. S'han d'adequar a les seves capacitats i exigir un esforç proporcionat que li permeti confiar en la seva habilitat per aprendre, de manera que pugui desenvolupar l'interès per adquirir les competències comunicatives, interculturals i literàries necessàries per sortir-se'n en situacions reals de comunicació i així exercir una ciutadania independent, activa i compromesa.

Per tant, s'han de generar a l'aula les condicions que propiciïn i facilitin la preservació i el respecte de la diversitat cultural, lingüística i dialectal pròpia del lloc on es viu, com també una educació plurilingüe que convidi al tractament integrat de les llengües com un camí per estimular la reflexió interlingüística i aproximar-se als usos socials reals, en els quals sovint es manegen simultàniament dues llengües o més.

Alfabetització informacional i entorns digitals

La tasca de transformar la informació en coneixement constitueix un dels pilars bàsics per a la formació permanent de la ciutadania. L'alfabetització informacional és, a més, generadora de transversalitat en l'aprenentatge. Implica accions purament lingüístiques, com la comprensió de la informació, la seva selecció i tractament en esquemes, resums i altres eines d'organització del coneixement, o la seva comunicació posterior en diversos formats. Però també comporta un ús precís, creatiu i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació, el desenvolupament d'habilitats per iniciar, organitzar i persistir en un aprenentatge gradualment autònom, o per triar, planificar i gestionar coneixements amb criteri propi, per tal de transformar les idees en actes.

Una forma adequada d'abordar aquests aprenentatges a l'aula de manera integrada és proposar investigacions interdisciplinàries realitzades preferentment de manera cooperativa, de dificultat i complexitat variables, al voltant de temes relacionats amb els àmbits personal, social, formatiu i professional d'alumnes i amb els reptes i desafiaments del segle XXI. Per a la seva posada en marxa és convenient tenir en compte aspectes que afavoreixen l'autonomia progressiva de l'alumne, sense renunciar a establir pautes i ajuts inicials que el guiïn tant per a l'èxit del resultat com per adquirir veritable consciència del que va aprenent en cada moment. Algunes d'aquestes pautes o ajudes podrien partir de preguntes o reptes que permetin comprovar certes hipòtesis; presentar guies de les possibles fonts d'informació; establir des del principi el format del producte final (document, programa de ràdio, reportatge periodístic, videotutorial, monòleg divulgatiu, mural, etc.) per ajudar a la configuració de la indagació, etc.

Finalment, i pel que fa a la formació de l'alumne per enfrontar adequadament els fenòmens i conseqüències de la desinformació, resulten d'enorme utilitat les rutines establertes amb relació a la verificació de notícies enganyoses (contrastar la informació en pàgines de mitjans de prestigi, recórrer a les plataformes de verificació de fets o als perfils institucionals autoritzats en xarxes socials, etc.), com també a un ús conscient del fenomen dels pescaclics a partir de l'observació i

l'anàlisi crítica, tant des del punt de vista lingüístic com sociològic, d'aquest tipus de pràctiques.

Hàbit lector i educació literària

L'estímul lector durant aquesta etapa no ha de ser tant una disciplina que s'ha d'aprendre sinó un conjunt d'hàbits i habilitats que permeti a l'alumne gaudir personalment i socialment de l'experiència de la lectura. Per tant, es promourà la lectura de texts de tota mena que parteixin de llurs interessos, obrint espais i temps a l'aula i facilitant activitats en què els adults es sentin partícips d'una comunitat lectora.

Alhora, es duran a terme lectures de texts literaris guiades i acompanyades pel docent que permetin anar aprofundint en les destreses interpretatives. Aquestes lectures donaran peu a assenyalar recursos o aspectes formals que tenen un efecte directe en la construcció de sentit i que aniran conformant progressivament l'apropiació de les convencions bàsiques per enfrontar-s'hi. La lectura guiada possibilita la construcció compartida del sentit dels texts. Les converses sobre allò que s'ha llegit es revelen com l'estratègia més adequada tant per a l'apropiació de recursos interpretatius com per a la socialització de l'experiència personal de lectura.

Activitats i estratègies comunicatives en llengua estrangera: comprensió, producció, interacció i mediació

Durant l'etapa d'ESPA, l'alumne ha de desenvolupar les diferents activitats i estratègies comunicatives de la llengua estrangera de forma progressivament autònoma. Les situacions d'aprenentatge han de permetre la integració d'aquestes activitats i estratègies en contextos comunicatius reals o en escenaris que els reproduïxin. Aquestes situacions han d'afavorir que l'alumne posi en pràctica la comprensió, la producció i la interacció de manera conjunta. Per part seva, la mediació, que implica l'ús simultani de la comprensió, la producció i la interacció, estarà integrada com a eina per a l'aprenentatge en situacions en què intervingui la resta d'activitats comunicatives.

La progressió lògica d'aquestes activitats i estratègies hauria de partir de situacions guiades i adequades al nivell de llengua de l'alumne per anar augmentant-ne progressivament la dificultat, atenent propòsits comunicatius cada vegada més concrets que amplii el seu repertori lingüístic, la seva

autonomia en situacions comunicatives en llengua estrangera i la millora de les seves capacitats comunicatives tant en català i castellà com en la llengua estrangera. En consonància això darrer, les situacions han de ser obertes i partir d'un tractament integrat de les llengües, de manera que generin una base que procuri un progrés constant, efectiu, creatiu i progressivament autònom dels coneixements, destreses i actituds a partir de llurs propis aprenentatges i experiències.

Avaluació

Una concepció de l'educació plantejada des de l'adquisició de competències considera l'avaluació com un aspecte que condiona les pràctiques educatives i, per tant, inseparable d'aquestes, que ha de tenir en compte tots els participants en el procés d'ensenyament i aprenentatge. Així, s'hauran de desenvolupar tant els processos necessaris per avaluar l'activitat pedagògica i didàctica que es desenvolupa a l'aula com les tècniques, eines i instruments que facilitin l'avaluació del nivell d'adquisició de les competències específiques per part de l'alumne.

En l'avaluació dels aprenentatges, els criteris d'avaluació són l'element curricular central, ja que, pel fet de referir-se a conductes comunicatives observables, permeten comprovar si s'han adquirit les competències específiques de l'àmbit. Perquè els aprenentatges siguin avaluable, els plantejaments didàctics han d'incloure elements que estiguin alineats amb els criteris i, per tant, que contribueixin a l'adquisició de les competències específiques.

Les propostes pedagògiques hauran de combinar els diferents tipus d'avaluació: l'heteroavaluació, realitzada pels ensenyants sobre l'alumne; l'autoavaluació, que suposa l'avaluació de l'alumne a si mateix, de manera que pugui prendre consciència del seu procés d'aprenentatge i sigui progressivament més responsable d'aquest procés, i la coavaluació, que suposa l'avaluació de l'alumne als seus iguals i que s'ha de desenvolupar en un ambient de respecte i empatia. El procés d'aprenentatge tendirà a ser cada vegada més autònom conforme l'alumne adquireixi recursos vàlids per autoavaluar-se i, per tant, autoregular-se. De la mateixa manera, les activitats de coavaluació, subscrietes a criteris definits, reforcen les habilitats d'anàlisi, faciliten l'intercanvi d'estratègies d'aprenentatge i permeten valorar el treball dels iguals. La incorporació d'eines digitals en el procés d'avaluació obre tot un ventall de possibilitats, tant per a l'autoavaluació (revisió dels treballs propis, activitats d'autocorrecció, etc.) com per a la coavaluació (mitjançant panells, repositoris, fòrums, etc.) que l'ensenyant pot

utilitzar com una font d'informació més sobre els progressos tant individuals com grupals del seu alumne.

D'altra banda, l'avaluació de l'Àmbit Comunicatiu s'haurà de desenvolupar aplicant les tècniques, eines i instruments que facilitin l'avaluació de l'activitat pedagògica i didàctica que es desenvolupa a l'aula, per constatar quins aspectes han afavorit l'aprenentatge i en quins altres es podrien incorporar canvis i millores. A més de la necessària reflexió analítica personal i de l'observació dels productes obtinguts, convé proporcionar eines més o menys formals (des d'observacions espontànies, fins a enquestes o qüestionaris) perquè l'alumne pugui també valorar, de manera periòdica, els aspectes de l'acompanyament docent que produeixen més bons resultats, com també aquells altres que presenten punts febles i són susceptibles de millora. En funció d'això, es podran prendre decisions i modificar o matisar, si s'escau, els aspectes de la programació que es considerin oportuns.

L'avaluació, a més de ser un mitjà necessari per confirmar quins aprenentatges s'han assolit, esdevé un procediment per analitzar i resoldre dificultats concretes. És el mitjà fonamental per a la regulació dels aprenentatges, en la mesura que pot ajustar-los, aclarir-los o reconduir-los. Introduir en les pràctiques la retroalimentació i prendre decisions durant el procés, a més de conduir a una millora en la competència que s'estigui treballant, assegura que els aprenentatges siguin significatius.

La pràctica de l'avaluació ha d'establir les bases per formar persones capaces de desenvolupar-se en situacions reals de comunicació, de reflexionar sobre el funcionament de les llengües i el seu repertori lingüístic, de desenvolupar l'hàbit lector i la comprensió de la literatura com a forma d'expressió artística, com també de valorar i adequar-se a la diversitat lingüística, artística i cultural, i d'usar de forma crítica i reflexiva la informació que tenen a la seva disposició.

ÀMBIT SOCIAL

L'augment de la complexitat social i els reptes del segle XXI exigeixen una formació específica en competències que, d'una banda, facilitin la comprensió del món actual des d'una perspectiva àmplia i fundada en les ciències socials i, de l'altra, promoguin l'exercici actiu i responsable de la ciutadania. Per a això, l'Àmbit Social de l'ensenyament per a adults ha de procurar el desenvolupament dels sabers que permetin tant la pràctica del pensament històric i geogràfic com l'anàlisi crítica dels mecanismes, institucions i valors que regeixen la nostra vida cívica i política, amb l'objectiu, en tots dos casos, de preparar els alumnes adults per adoptar una actitud autònoma i compromesa amb els desafiaments del present.

Aquest àmbit contribueix a l'adquisició i millora de les competències clau per a l'aprenentatge permanent, especialment de la competència ciutadana. L'Àmbit Social suposa la integració del caràcter descriptiu de la ciència social amb la naturalesa més reflexiva i prescriptiva de l'ètica i l'educació cívica; tipus d'aprenentatges que, malgrat les seves diferències, hauran de ser desenvolupats en un mateix marc disciplinari, garantint-ne així la transversalitat. En la part més específicament dedicada a la ciència social, s'articulen els aspectes geogràfics i els històrics i s'aborden els elements bàsics de la història de les Illes Balears i d'Espanya, alhora que l'anàlisi més àmplia de la història universal, estant tot això al servei de la comprensió dels problemes i qüestions socialment més rellevants de l'actualitat. En el cas de les qüestions vinculades amb l'educació ètica i cívica del segle XXI, l'àmbit contribueix a la consideració dels problemes ecosocials i a l'adopció de les actituds més apropiades per promoure el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.

Per a l'assoliment d'aquests propòsits s'han dissenyat quatre competències específiques, totes relacionades amb les competències clau i amb els objectius de l'etapa educativa de referència. La primera atén la gestió i producció rigorosa i crítica d'informació rellevant; una competència que resulta fonamental per al desenvolupament de l'alumne en una «societat del coneixement» en la qual, no obstant això, abunden les notícies falses o esbiaixades. Les dues competències específiques següents estan dirigides a l'anàlisi dels elements i processos geogràfics, històrics i artístics des dels quals s'ha configurat el món actual, a través de la recerca del passat i de la seva relació amb el present, tant en l'àmbit local com en el global. Aquesta anàlisi posa una atenció especial al reconeixement dels principis, components i dinàmiques fonamentals del nostre sistema polític, a la memòria democràtica del procés que ens hi ha conduït, i a la connexió d'aquest

sistema amb la realitat europea i mundial de la qual forma part. Finalment, la darrera competència està dedicada a l'educació en valors des d'una perspectiva ètica i orientada al desenvolupament de l'autonomia personal, el compromís cívic amb els principis i normes que regeixen la convivència.

Quant als criteris d'avaluació, aquests es formulen en relació directa amb cadascuna de les competències específiques i n'estableixen el nivell d'adquisició per a cada nivell. S'han d'entendre com a eines de diagnòstic i millora de l'aprenentatge i adquisició de les competències. Els criteris han estat dissenyats per avaluar no solament els productes, sinó també els processos d'adquisició del coneixement, destreses i actituds plantejades, i per fer-ho a través d'instruments d'avaluació variats i ajustables a diferents contextos i situacions d'aprenentatge.

Els sabers bàsics, igual que els criteris, estan distribuïts en els dos nivells que comprèn l'àmbit. En el primer d'aquests nivells, l'alumne s'ha d'iniciar en els mètodes de treball de les ciències socials, en l'anàlisi de la dimensió geogràfica i històrica dels processos socioeconòmics, polítics i ideològics de diferents èpoques i cultures del passat, i en l'exercici del diàleg i l'argumentació al voltant d'alguns dels problemes i valors que conformen el debat ètic i polític contemporani. En el segon nivell, s'aprofundirà en el desenvolupament de les destreses relacionades amb el pensament geogràfic i històric aplicat a l'època contemporània, en l'anàlisi del nostre sistema i entorn polític immediat, i en la reflexió ètica sobre els drets humans, la globalització, el respecte per les identitats, la igualtat de gènere, l'emergència climàtica i el desenvolupament sostenible, entre altres assumptes.

Finalment, i pel que fa als aspectes metodològics, el treball en l'Àmbit Social de l'ESPA ha d'assumir un seguit de principis bàsics i genèrics de summa importància en els ensenyaments d'adults. Aquests principis es refereixen, en primer lloc, a la conveniència de prioritzar estratègies metodològiques que promoguin una educació diversificada i adequada a les necessitats i característiques de l'alumne, tant pel que fa a la representació com pel que fa a la comunicació i avaluació dels aprenentatges. En segon lloc, cal que les actuacions i les situacions d'aprenentatge es contextualitzin de manera significativa, i prenguin com a referència primera l'entorn proper i la realitat de les Illes Balears per tal que resultin motivadores i útils per a l'alumne, procurant un aprenentatge integral que atengui no solament la dimensió formativa, sinó també la personal, social, cívica i laboral. Les propostes metodològiques hauran de facilitar la transferència del que s'aprengui a altres àmbits disciplinaris i laborals, promovent l'aprenentatge al llarg de la vida. Per a això, és convenient posar en joc recursos que assegurin la participació activa de l'alumne, que en fomentin l'autonomia i

capacitat d'aprendre a aprendre, i en els quals se suscita la reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ÀMBIT SOCIAL

1. Cercar, seleccionar i interpretar críticament informació històrica, geogràfica, artística i relativa a problemes fonamentals i d'actualitat, avaluant la fiabilitat i pertinència de les fonts i evitant els riscos de manipulació i desinformació, per generar i comunicar coneixement i per adoptar judicis ben fonamentats i respectuosos amb la pluralitat.

Les destreses i els processos associats amb la recerca, selecció i tractament crític de la informació són instruments imprescindibles per progressar en la societat del coneixement. Per això, cal que l'alumne s'exerciti de forma progressivament autònoma en la localització, l'organització i la interpretació d'informació rellevant, examinant la fiabilitat de les fonts i contrastant críticament la diversitat del que transmeten. Cal, en aquest sentit, que, sota la guia del docent, aprengui a manejar les eines i coneixements apropiats per detectar la informació falsa, esbiaixada o fundada en arguments erronis o fal·laços. L'objectiu és que els alumnes desenvolupin la capacitat de gestionar la informació, en entorns tant digitals com analògics, com també de transformar-la en coneixement aplicable a diversos contextos i de comunicar-la de manera eficient, respectant les convencions d'ús (organització de documents i discursos, pautes retòriques, ocupació de cites i notes, bibliografies i webgrafies, reconeixement de la propietat intel·lectual, etc.). De la mateixa manera, i en relació amb l'anterior, cal que l'alumne desenvolupi l'hàbit d'expressar de manera argumentada i oberta al diàleg les posicions i judicis propis, mostrant una actitud col·laborativa i respectuosa amb la diversitat d'idees i valors presents en el seu entorn.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CD2, CC1, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

2. Identificar i comprendre la dimensió històrica, geogràfica i artística dels elements socials, econòmics, polítics i culturals que determinen la nostra identitat, analitzant-ne els orígens, canvis i evolució, com també els

problemes actuals que presenten, per realitzar propostes que contribueixin al benestar comú.

La comprensió de la dimensió social de la nostra identitat, com també de la importància d'interactuar amb els altres i amb l'entorn de manera constructiva i responsable, depèn en gran mesura de l'anàlisi històrica, geogràfica i artística de la cultura i època en què vivim i d'aquelles altres que la van precedir. D'aquesta manera, el reconeixement dels elements geogràfics, els vincles socials, les estructures i activitats econòmiques, els sistemes polítics, i els valors i representacions culturals i patrimonials que conformen el nostre entorn social i la nostra pròpia identitat i hi han donat lloc resulten necessaris perquè l'alumne pugui situar-se i entendre's com a protagonista en el desenvolupament de la seva pròpia època i cultura. Aquesta tasca exigeix una anàlisi bàsica de les arrels, les permanències i els canvis històrics i geogràfics que, al llarg del temps, i tant al món com a Europa i Espanya, han donat lloc al present tal com el coneixem avui. Per això, és imprescindible l'exercici d'aquells estratègies i mètodes del pensament històric i del pensament geogràfic que permeten contextualitzar, desentranyar i posicionar-se personalment davant els problemes del món actual des de la identificació de les seves causes, conseqüències i condicionants històrics i geogràfics, a fi de facilitar en l'alumne l'adopció d'un paper actiu i propositiu en la tasca de contribuir a l'assoliment del benestar col·lectiu i el desenvolupament sostenible del seu entorn social i cultural.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CP3, CPSAA1, CC1 CC2, CC3, CC4, CCEC1, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

3. Reconèixer els principis i elements bàsics del nostre sistema democràtic i constitucional, analitzant-ne la història, les institucions i els mecanismes fonamentals, com també el marc europeu i global del qual participa, per promoure l'exercici d'una ciutadania activa, crítica i responsable.

Un dels objectius fonamentals de l'educació en l'Àmbit Social és el reconeixement i la comprensió històrica del nostre sistema polític; comprensió que resulta necessària per a l'exercici d'una ciutadania activa, crítica i responsable. En aquest sentit, és imprescindible que l'alumne disposi d'un coneixement bàsic de la gènesi, els principis, els valors, els procediments, l'organització i les principals institucions del nostre sistema democràtic, entenent la Constitució com el seu

marc normatiu fonamental, i reconeixent la seva arrel i evolució històriques, com també la memòria dels processos i agents que van contribuir de forma decisiva al seu desenvolupament. Per això, és convenient reconèixer les fites fonamentals de la història del nostre país, des de l'antiguitat a l'edat contemporània, per tal de contextualitzar adequadament les fites i avenços que han suposat els canvis polítics més recents. L'objectiu no és només promoure la identificació de l'alumne amb certs valors i principis, sinó també fomentar la participació, el diàleg i la crítica com a elements essencials dels propis procediments democràtics. Finalment, cal també que l'alumne compregui la relació present entre l'acció política local, autonòmica i nacional, i les condicions i reptes que suposa la nostra integració a Europa i en els fluxos mundials i globals de caràcter econòmic, polític, tècnic i cultural. En aquest darrer sentit, l'alumne ha de conèixer i valorar el paper que l'Estat, les seves institucions i altres organitzacions internacionals, civils i no governamentals, exerceixen en el manteniment de la pau i la seguretat integral ciutadana, l'atenció a les víctimes de violència, la cooperació internacional i l'assoliment d'una ciutadania mundial compromesa amb els valors democràtics, el desenvolupament sostenible i la resta dels reptes i desafiaments del segle XXI.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL5, CC1, CC2, CC3, CCEC1, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

4. Actuar i interactuar d'acord amb normes i valors cívics i ètics, a partir del seu coneixement raonat i contextualitzat i de la identificació de la seva importància en la regulació de la vida personal i col·lectiva, per promoure una convivència pacífica i desenvolupar judicis propis davant de problemes fonamentals i de rellevància social.

Per a l'educació en ciències socials i la pràctica d'una ciutadania activa i responsable, l'educació en valors cívics i ètics constitueix un ingredient fonamental. El reconeixement i adopció d'aquests valors no solament implica la comprensió de la nostra naturalesa social i moral, sinó també una reflexió crítica al voltant de la naturalesa del què és ètic i polític mateix, com també sobre la legitimitat dels valors que regulen la nostra vida personal i social. Per això, cal que l'alumne manegi conceptes i procediments bàsics, com ara l'argumentació i el diàleg amb els altres, per identificar i tractar situacions i problemes en què sigui necessari l'anàlisi crítica de valors, principis i plantejaments cívics, ètics i polítics. Només un coneixement raonat i contextualitzat d'aquests valors, principis i

plantejaments pot procurar-hi un compromís actiu que sigui aplicable en l'entorn de l'alumne adult i promogui, així, les actituds i els hàbits requerits per a l'assoliment d'una convivència pacífica, democràtica i orientada a l'assoliment del bé comú. Cal subratllar aquí tant la importància dels principis i valors que constitueixen el nostre marc cívic i ètic de referència (els drets humans, la justícia i la cohesió social, la cooperació, la diversitat cultural, la no discriminació, la pau, la igualtat i corresponsabilitat entre homes i dones, o la cura del patrimoni cultural i natural, entre d'altres) com la necessitat de promoure l'autonomia de judici de l'alumne, condició necessària per a l'adopció activa d'aquests valors i l'exercici de la ciutadania democràtica.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL5, CD3, CC1, CC2, CC3, CC4, CCEC1, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

CRITERIS D'AVUACIÓ DEL NIVELL I

Competència específica 1

1.1 Generar i comunicar coneixements a partir de l'aplicació d'eines i pautes segures i eficaces de recerca, selecció, interpretació i difusió d'informació de caràcter històric, geogràfic i artístic, tant per mitjans analògics com digitals.

1.2 Produir judicis informats sobre assumptes de rellevància social a partir de l'ús de fonts diverses i fiables, detectant i rebutjant informació i arguments erronis o esbiaixats.

Competència específica 2

2.1 Analitzar i interpretar els entorns natural, rural i urbà, com també els diferents cicles demogràfics i altres elements geogràfics propis des d'una perspectiva sistèmica i integradora, i a través de conceptes i procediments propis del pensament geogràfic.

2.2 Reconèixer la influència de les cultures i civilitzacions antigues en la nostra època, cultura i identitat, a través de l'anàlisi i contrast entre aquestes.

2.3 Contextualitzar i analitzar els problemes del món actual i adoptar un paper actiu i propositiu en relació amb l'assoliment del bé comú, a partir de la comparació de diversos models d'organització econòmica, social i política propis de les èpoques antiga, medieval i moderna.

2.4 Identificar i valorar les manifestacions artístiques, religioses i culturals que, des de la prehistòria fins a l'edat moderna, han contribuït a configurar la nostra identitat i la nostra forma de sentir i pensar, a través de l'anàlisi crítica del seu significat.

2.5 Reconèixer i valorar el paper de les persones invisibilitzades, a partir de l'anàlisi d'alguns dels processos històrics de marginació, segregació, control i submissió donats des de l'antiguitat a l'edat moderna.

Competència específica 3

3.1 Reconèixer el valor de l'exercici actiu i crític de la ciutadania a partir de la identificació i comprensió de les fites fonamentals de la història d'Espanya i de la seva connexió amb el context europeu i mundial, des de l'antiguitat a l'edat moderna.

3.2 Valorar la diversitat i riquesa culturals d'Espanya a través del reconeixement del llegat històric i cultural de les civilitzacions que han habitat la península ibèrica, com també de l'anàlisi crítica dels processos d'expansió, colonització i construcció nacional protagonitzats pel nostre país.

Competència específica 4

4.1 Explicar i argumentar el propi judici davant de problemes i reptes fonamentals i d'actualitat a través del plantejament, anàlisi crítica i exposició de qüestions ètiques relacionades amb els drets i deures de la ciutadania, la desigualtat i la pobresa, el respecte a la diversitat i la igualtat de gènere.

4.2 Prendre consciència dels límits del planeta i del problema de l'esgotament dels recursos, a través de l'anàlisi històrica i exposició crítica de les diverses relacions que es donen i s'han donat entre l'ésser humà i la natura.

SABERS BÀSICS DEL NIVELL I

A. EL MEDI FÍSIC I L'ACCIÓ DE L'HOME

- La Terra. Anàlisi i interpretació de diferents tipus de mapes. Representació i localització en mapes dels elements físics que conformen el medi com continents, oceans, mars, rius i unitats de relleu de les Illes Balears, de l'Estat espanyol, d'Europa i del món.
- Coneixement del medi natural de l'arxipèlag balear, de la península Ibèrica i del món.
- Anàlisi de les intervencions de l'ésser humà sobre el medi físic, avaluant el perill que suposa determinats models de creixement econòmic.
- Reflexió i discussió a partir de les nostres vivències i dels mitjans de comunicació sobre els riscos naturals i els problemes mediambientals que suposa l'explotació de recursos naturals.
- Estudi dels conceptes demogràfics bàsics com natalitat, mortalitat, esperança de vida, creixement de la població fent especial referència a les causes i conseqüències dels moviments migratoris.
- Anàlisi mitjançant gràfics, piràmides, textos i mapes de l'evolució històrica, la distribució i la caracterització de la població a nivell mundial, estatal i autonòmic.
- Comparació entre el poblament rural i l'urbà identificant els seus paisatges i distingint els elements que els conformen atenent a la seva evolució al llarg del temps.
- Valoració de la importància actual de les ciutats i de la necessitat de planificar el seu creixement. Analitzar l'estructura urbana: casc antic, eixample, perifèria, barris de barraques, guetos, polígon industrial, etc. i també l'atracció que la ciutat exerceix sobre la seva àrea d'influència.
- Debatre els principals problemes que afecten les ciutats com l'especulació del sòl, els problemes de trànsit, la contaminació acústica, els residus, els barris marginals, etc.

B. LES ARRELS DE LA NOSTRA SOCIETAT, DE LA PREHISTÒRIA FINS A L'EDAT MODERNA

- La prehistòria i el naixement de les primeres cultures i civilitzacions.
- Coneixement i valoració de la prehistòria balear i les diferents cultures de les illes en aquest període mitjançant els recursos didàctics a l'abast.
- Les arrels clàssiques del món occidental: les institucions, el pensament i la cultura grecolatins, islàmica i jueva i la seva petjada en les Illes Balears i Espanya.
- L'organització política i socioeconòmica en el món antic medieval i modern. La complexitat i desigualtat socials i la disputa del poder. Democràcia, república imperis i regnes.
- Les persones invisibilitzades de la història: dones, esclaus i estrangers. Marginació, segregació, control i submissió en la història de la humanitat.
- El procés de construcció estatal d'Espanya: centralització política i administrativa de la monarquia hispànica.
- L'era dels descobriments geogràfics: causes, desenvolupament i conseqüències.
- Estudi del temps històric, periodització i cronologia mitjançant la utilització d'eixos cronològics, tenint en compte les diferents cultures.
- Identificació dels canvis de mentalitat que caracteritzen la modernitat: la nova imatge del món, avaluant-ne les conseqüències polítiques, socials, econòmiques i culturals.

C. MANIFESTACIONS ARTÍSTIQUES DES DE LA PREHISTÒRIA FINS A L'EDAT MODERNA

- Significat i funció de les manifestacions artístiques, religioses i culturals en diferents civilitzacions des de la prehistòria fins a l'edat moderna.
- Identificació, reconeixement i valoració d'obres artístiques del nostre entorn; apreciament i gaudiment del nostre patrimoni cultural i artístic, contribuint a la seva defensa, conservació i desenvolupament. Valoració de la capacitat creativa de l'ésser humà.

D. VALORS CÍVICS I ÈTICS

- La conducta cívica. Drets i deures del ciutadà. Associacionisme i voluntariat.
- La inclusió social i el respecte per la diversitat. Migracions, multiculturalitat i mestissatge en societats obertes. La igualtat de gènere.
- La relació de l'ésser humà i la natura al llarg de la història.
- Els límits del planeta i l'exhauriment dels recursos.
- Estils de vida sostenible: la prevenció i gestió dels residus, l'ús sostenible dels recursos bàsics; la mobilitat segura, saludable i sostenible; el consum responsable; la cura del patrimoni natural i cultural; la cura i protecció dels animals.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DEL NIVELL II

Competència específica 1

1.1 Gestionar la informació i generar coneixements de forma rigorosa i eficaç a partir de l'aplicació d'eines digitals i pautes de recerca, selecció i interpretació crítica, l'ús de vocabulari adequat i l'ús d'estratègies de detecció d'informació falsa o esbiaixada.

1.2 Elaborar i comunicar coneixements de caràcter geogràfic, històric, artístic o de rellevància ètica o social, a partir de l'ús de fonts diverses i fiables i la utilització d'arguments verços i consistents.

Competència específica 2

2.1 Analitzar el desenvolupament urbà contemporani, el problema del sosteniment del món rural, l'evolució dels cicles demogràfics i altres elements geogràfics, des d'un enfocament adreçat al desenvolupament sostenible i a través de conceptes i procediments propis del pensament geogràfic.

2.2 Contextualitzar i analitzar de manera crítica els problemes del món actual a partir de l'anàlisi dels elements i processos econòmics, socials i polítics més característics de l'edat contemporània.

2.3 Prendre consciència de les conseqüències de les guerres, el terrorisme i altres formes de violència política, a través de l'anàlisi dels principals conflictes i guerres de l'edat contemporània, com també dels genocidis i crims contra la humanitat ocasionats durant aquests conflictes.

2.4 Promoure una actitud de respecte i cura pel patrimoni natural i cultural a partir del coneixement i gaudi de les principals manifestacions artístiques contemporànies, com també de la diversitat i valor del nostre entorn natural.

Competència específica 3

3.1 Reconèixer i contextualitzar els canvis socials i polítics més recents de la nostra història, a partir de la identificació i anàlisi dels principals fites i esdeveniments històrics d'Espanya durant l'època contemporània.

3.2 Explicar en què consisteixen l'exercici de la ciutadania activa i crítica, la participació i la memòria democràtica, a partir de la comprensió de la gènesi i els principis, els procediments, les institucions i l'organització del sistema democràtic espanyol, com també de la Constitució com a marc normatiu fonamental de l'Estat.

3.3 Justificar la importància del procés d'integració europea a través del coneixement de la seva dinàmica històrica, les institucions i valors en què es concreta, i els avantatges, reptes i obligacions que suposa per al nostre país.

3.4 Valorar l'assoliment d'una ciutadania mundial mitjançant l'anàlisi i el reconeixement del paper que l'Estat, les seves institucions i altres organitzacions internacionals, civils i no governamentals, exerceixen en el manteniment de la seguretat integral ciutadana, l'atenció a les víctimes de violència, i la promoció de la pau i la cooperació internacional.

Competència específica 4

4.1 Analitzar de forma crítica les normes i els valors que regulen la convivència social i la seva fonamentació ètica i política en relació amb els drets humans, reflexionant i justificant-ne la necessitat i la legitimitat.

4.2 Explicar i argumentar el propi judici ètic davant de problemes i reptes fonamentals i d'actualitat, a través del plantejament, anàlisi i exposició de qüestions i arguments relatius a la globalització econòmica, els drets socials, el valor social dels impostos, el respecte per les identitats etnoculturals i de gènere, i la prevenció de les conductes sexistes i de violència contra les dones.

SABERS BÀSICS DEL NIVELL II

A. EL MÓN EN QUÈ VIVIM: ESTUDI DE LES SOCIETATS CONTEMPORÀNIES

- La crisi de l'Antic Règim i els començaments de la societat burgesa a Europa i a Espanya.
- Els inicis de l'edat contemporània: la Revolució Francesa, la Revolució Industrial: des de la Gran Bretanya a la resta d'Europa. L'imperialisme al segle XIX: causes i conseqüències.
- La conflictiva primera meitat del segle XX: la Primera Guerra Mundial, la Revolució Russa, la Gran Depressió i els feixismes. La Segona Guerra Mundial. De guerra europea a guerra mundial. L'Holocaust.
- La geopolítica mundial des de 1945: Guerra Freda. Evolució de les relacions entre l'URSS i els EUA i els seus aliats respectius.
- La globalització, les relacions interregionals al món i els principals focus de conflicte actuals.
- Els règims liberals i el constitucionalisme a Espanya. Nacionalismes i regionalismes.
- La II República, la Guerra Civil i la dictadura de Franco a Espanya i a les Illes Balears.
- La Transició: de la dictadura a la democràcia. La memòria democràtica i la reparació a les víctimes de la violència.
- L'Espanya democràtica: característiques i reptes.

B. EL MEDI POLÍTIC, ESTATS, DEMOCRÀCIA, CIUTADANIA I VALORS ÈTICS

- La democràcia a Espanya: la Constitució de 1978. Principis, procediments, organització i institucions. La participació política. L'Estat de les Autonomies.
- L'estructura política i administrativa de les Illes Balears.
- El procés d'integració a la UE. Les institucions europees. La identitat europea.
- Les institucions supranacionals a nivell mundial.
- Els compromisos internacionals d'Espanya: la contribució de l'Estat i de les seves institucions i forces armades a la pau, la seguretat integral ciutadana i la cooperació internacional. Les ONG i ONGD.
- Les diferents generacions de drets humans. El seu origen històric i la seva rellevància ètica.
- El respecte per les identitats etnoculturals i de gènere. La crítica a l'eurocentrisme. Els drets LGTBQ+. La prevenció del sexisme i de l'explotació i la violència contra les dones.
- Interdependència, interconnexió i ecodependència entre les nostres formes de vida i l'entorn. La petjada ecològica de les accions humanes. L'emergència climàtica. El desenvolupament sostenible i la ciutadania mundial.

C. MANIFESTACIONS ARTÍSTIQUES CONTEMPORÀNIES

- Significat i funció de les principals manifestacions artístiques, religioses i culturals dels segles XIX i XX.
- Anàlisi i interpretació d'obres significatives de les arts visuals, relacionades els conceptes de llibertat de creació i mercat.
- Reflexió sobre la importància i influència de la imatge i la música en la vida quotidiana, avaluant la informació que es rep basant-se en una comprensió estètica que permet arribar a conclusions crítiques, comprenent les relacions entre productes artístics i societat de consum.

D. L'ACTIVITAT ECONÒMICA: EL FUNCIONAMENT DEL SISTEMA CAPITALISTA I ESTRATÈGIES BÀSIQUES DE FOMENT DE L'OCUPABILITAT

- El sistema capitalista: l'economia de mercat. El model liberal.

- El model social: els indicadors econòmics i de benestar.
- La política fiscal. Definició d'impostos. Impostos directes i impostos indirectes. El frau fiscal i les seves principals formes. Conseqüències sobre l'economia. Les principals institucions financeres.
- Globalització i desigualtat. Incerteses i fre a la globalització.
- El model econòmic a l'Estat espanyol i a les Illes Balears.
- El món laboral: drets i deures dels treballadors. Organitzacions sindicals i associacions empresarials. Prestacions de la Seguretat Social.
- Relacions laborals. Retribució laboral i tipus de contractes laborals. El mercat laboral i la cerca de treball. Autoocupació.

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES I PER A L'AVALUACIÓ

L'Àmbit Social de l'ESPA està orientat a l'anàlisi i comprensió de l'entorn i la realitat de l'alumne, promovent no solament l'exercici del pensament històric, geogràfic i artístic, sinó també el d'una ciutadania activa, per la qual cosa introdueix per a això un àmbit específic de formació en valors, pensament crític i reflexió ètica. Contribueix igualment a promoure actituds adequades per afrontar els reptes i desafiaments del segle XXI. Tot això, sumat a la consideració de les característiques específiques de l'educació d'adults, determinarà les orientacions metodològiques i per a l'avaluació que s'ofereixen a continuació.

Relació entre competències

El desenvolupament competencial de l'àmbit no s'ha de concebre d'una manera serial o atomitzada, sinó des de la comprensió de les relacions d'implicació d'unes competències específiques amb altres, com també de les que es puguin donar entre competències específiques de diferents àmbits i de totes amb les competències clau que determinen el perfil de sortida de l'alumne en acabar l'ensenyament bàsic.

Diversitat, inclusió i adaptabilitat

L'aprenentatge competencial exigeix el disseny i planificació de metodologies i situacions d'aprenentatge inclusives, alineades amb els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge, situades en contextos propers o familiars per a l'alumne adult, i en les quals s'estableixin processos adaptats als seus diferents ritmes, processos, resultats i circumstàncies personals. S'han de generar, per tant, escenaris diversos i vies d'aprenentatge personalitzades, tant en la utilització de recursos com en el disseny d'activitats i situacions, com també en la pròpia organització de l'àmbit i llurs ensenyaments, temps i espais, prioritzant la inclusió, reduint possibles barreres, i procurant que ningú no quedi enrere. S'han d'emprar igualment estratègies diverses de reconeixement, representació i transferència dels sabers, com també promoure l'aprenentatge mixt i l'adequació dels processos d'ensenyament-aprenentatge als nous entorns digitals. L'objectiu és l'assoliment d'una atenció equitativa, personalitzada i adaptada a les diferents necessitats i modes d'aprenentatge de l'alumne adult.

Contextualització i significativitat

La contextualització social, cultural i, en la mesura que es pugui, individual de les activitats d'ensenyament-aprenentatge i de les competències que l'alumne ha d'adquirir és imprescindible perquè els aprenentatges siguin eficaços. Així, l'esforç, la responsabilitat i l'hàbit d'estudi s'han de complementar necessàriament amb estratègies i situacions d'aprenentatge que resultin significatives i motivadores per a l'alumne adult, i que remetin a les seves experiències personals, socials, formatives i laborals, com també a problemes i qüestions d'actualitat referits a contextos locals o globals, generant plantejaments argumentatius, dialèctics i ben contextualitzats. Això suposa que les estratègies metodològiques incorporin elements com la participació activa a l'aula, i la interacció i cooperació amb entorns propers, tant reals com virtuals. Suposa també, per això, l'ús segur, crític i ètic de les tecnologies i mitjans d'informació i comunicació digital.

Transferència d'aprenentatges i interdisciplinarietat

Els aprenentatges de l'Àmbit Social de l'ESPA transcendeixen, per la temàtica i finalitat, el mer marc acadèmic. Això facilita que les estratègies didàctiques i metodològiques promoguin la transferència i generalització dels aprenentatges, ja sigui mitjançant el reconeixement d'exemples, la realització d'exercicis pràctics en els quals se'n demostrï l'aplicabilitat en contextos socials o personals, o a través

de la projecció interdisciplinària d'aquests aprenentatges en relació amb altres àmbits i agents educatius.

Metodologies actives i participatives

És fonamental que les actuacions i estratègies metodològiques estimulin la iniciativa personal, la participació i la implicació, a tots els nivells, de l'alumne adult. Sobre això, es poden aprofitar les relacions i dinàmiques pròpies del grup, tant per facilitar l'adquisició de les competències de l'àmbit com per promoure l'exercici d'una ciutadania activa al voltant de pautes d'interacció respectuoses i democràtiques, fomentant la cooperació, el diàleg racional i la resolució pacífica dels conflictes.

Autonomia i autogestió de l'aprenentatge

Un dels fins fonamentals de l'educació, i de manera especial de l'educació de persones adultes, és el desenvolupament de l'autonomia de l'alumne, tant pel que fa a la gestió del seu propi procés d'aprenentatge com en relació amb l'exercici d'una ciutadania democràtica, crítica i responsable, promovent en ambdós casos el compromís actiu i conscient. En aquest sentit, les actuacions, situacions i estratègies d'aprenentatge han d'aprofitar i promoure la curiositat, la sorpresa i la pròpia consciència del valor i pertinència de les competències relatives a l'àmbit, generant un marc estimulants i flexible per al desplegament de la recerca, el domini eficaç de la metodologia de treball, el diàleg i la lliure expressió d'opinions, el pensament crític, la presa autònoma de decisions, l'emprenedoria i la creativitat personal. Les estratègies didàctiques han de propiciar també la participació de l'alumne en l'elecció de recursos, accions i activitats, com també disposar, en l'àmbit de les pròpies actuacions i situacions d'aprenentatge, d'elements que permetin la reflexió, tant sobre el valor d'allò que s'ha après com sobre els propis mitjans d'aprenentatge, coadjuvant així al desenvolupament de l'autoeducació i la competència d'aprendre a aprendre.

Avaluació

L'avaluació és part constitutiva dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge. L'avaluació de l'alumne adult proporciona informació que permet mesurar-ne els progressos i promoure l'autoregulació de l'aprenentatge. A més, la informació recaptada durant el procés avaluatiu possibilita l'anàlisi de les pràctiques, les estratègies i els mètodes d'ensenyament per tal de realitzar els ajustaments necessaris en la planificació i pràctica docent.

L'avaluació dels aprenentatges propis de l'Àmbit Social de de l'ESPA adopta els criteris d'avaluació com a referència o criteri fonamental. En relació amb aquests, les activitats i situacions d'aprenentatge han d'incloure instruments i eines d'avaluació que permetin recollir, registrar i analitzar evidències relatives als aprenentatges competencials que s'hi descriuen. Així mateix, s'han de planificar i proporcionar oportunitats per a la reflexió i l'autoavaluació, entesa aquesta com la valoració que realitza l'alumne sobre els resultats del seu propi procés d'aprenentatge, considerant l'error com a part substancial d'aquest procés, i promovent l'esforç i el poder de superació. Aquesta autoavaluació ha de comptar amb l'orientació dels professors i l'ús dels recursos adequats.

En qualsevol cas, s'han d'utilitzar diferents eines d'avaluació en funció del context, la diversitat de l'alumne, la competència que s'avaluarà i els criteris d'avaluació que s'aplicaran. Entre aquestes eines es podrien esmentar les rúbriques, les llistes de comprovació i control, els reports i memòries, les escales d'observació i valoració, les entrevistes, la revisió de treballs i diaris d'aprenentatge, i la ponderació raonada d'exercicis, portafolis, presentacions i altres activitats.

D'altra banda, l'avaluació no solament ha de servir per mesurar el desenvolupament i l'adquisició dels aprenentatges competencials per part de l'alumne, sinó també per valorar les pròpies actuacions docents i fins i tot, de manera general, el funcionament i les pautes acadèmiques i de convivència de la comunitat educativa, per tal d'ajustar-les i perfeccionar-les. Així, a més de les eines ja esmentades, convé especificar aquelles altres que poden utilitzar-se per a l'avaluació del propi procés d'ensenyament, incloent-hi els aspectes organitzatius i metodològics, les diverses actuacions i situacions d'aprenentatge, i els propis mètodes d'avaluació.

ÀMBIT CIENTIFICOTECNOLÒGIC

La comprensió de conceptes i procediments científics forma part dels aprenentatges que l'alumne adult han d'assolir per atènyer un major desenvolupament personal i professional. Les competències específiques de l'Àmbit Científicotecnològic permeten als individus adquirir una cultura científica bàsica; involucrar-se de manera informada i reflexiva en qüestions relacionades amb la ciència; prendre decisions fonamentades, i moure's en un món en continu desenvolupament científic, tecnològic, econòmic i social, amb l'objectiu de participar activament i de forma compromesa en la societat democràtica.

El desenvolupament curricular d'aquest àmbit respon als propòsits pedagògics dels ensenyaments d'adults: en primer lloc, facilitar l'adquisició de les competències clau de l'ensenyament secundari obligatori a través de la integració de competències específiques, criteris d'avaluació i sabers bàsics associats a àrees científiques i tecnològiques; en segon lloc, contribuir al desenvolupament de competències per a l'aprenentatge permanent, conscienciant l'alumne de la necessitat d'adquirir coneixements, destreses i actituds de manera continuada, de manera que pugui millorar les seves competències per a l'ocupació o prosseguir el seu itinerari formatiu a través de l'educació formal. També s'haurà d'afavorir la dimensió social de l'educació d'adults, com també les destreses digitals que en permetin la integració en una societat cada vegada més tecnològica.

Les competències específiques de l'àmbit es vinculen amb els descriptors de les competències clau del perfil de sortida de l'alumne i els objectius de l'etapa. Estan orientades a aconseguir que l'alumne adult aprengui a observar el món amb curiositat científica, de manera que es formuli preguntes sobre els fenòmens que s'esdevenen al seu voltant, a interpretar-los des d'un punt de vista científic, a resoldre problemes i a analitzar de manera crítica la validesa de les solucions, i, en definitiva, a desenvolupar raonaments propis del pensament científic i del pensament computacional. Les competències d'aquest àmbit també es relacionen amb la incorporació de les tecnologies digitals als processos d'aprenentatge, l'aproximació al desenvolupament tecnològic sostenible i l'anàlisi de la connexió de la tecnologia amb el món real. D'aquesta manera, s'espera que l'alumne adult pugui fer un ús responsable i ètic de les tecnologies digitals i reflexionar de forma conscient, informada i crítica sobre la societat digital en la qual es troba immers. Així mateix, cobren especial rellevància la comunicació i el treball en equip, de forma integradora i amb respecte a la diversitat, i els elements socioafectius que incideixen en l'aprenentatge, ja que són destreses que permetran a l'alumne moure's amb desimboltura en la societat de la informació.

El grau d'adquisició de les competències específiques es valorarà mitjançant l'aplicació dels criteris d'avaluació, amb els quals es vinculen directament, conferint d'aquesta manera un enfocament competencial a l'àmbit.

Els sabers bàsics recullen el conjunt de coneixements, destreses i actituds que contribueixen a l'adquisició de les competències específiques. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers bàsics, sinó que les competències específiques es podran avaluar mitjançant la mobilització de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre els diferents blocs i amb aspectes relacionats amb el context social o laboral de l'alumne. Els sabers s'han agrupat en diferents blocs, que atenen les diferents matèries que componen l'àmbit i les destreses comunes necessàries per a l'adquisició de les competències específiques establertes.

En el cas dels blocs referits a les matèries de l'àmbit, el bloc de «Matemàtiques» pren com a referència els sentits en què s'articula aquesta matèria en l'ESO: el sentit numèric es caracteritza per l'aplicació del coneixement sobre numeració i càlcul en diferents contextos, especialment lligats a la vida quotidiana, incloent-hi les finances personals; el sentit de la mesura se centra en la comprensió i comparació d'atributs dels objectes; el sentit espacial aborda la comprensió dels aspectes geomètrics del nostre món; el sentit algebraic proporciona el llenguatge en què es comuniquen les matemàtiques i les ciències; finalment, el sentit estocàstic comprèn l'anàlisi i la interpretació de les dades i la comprensió de fenòmens aleatoris per fonamentar la presa de decisions a l'àmbit laboral i, en general, en un món ple d'incertesa.

Per part seva, els blocs de «Biologia i Geologia» i de «Física i Química» engloben els coneixements, destreses i actituds relatius a aquestes quatre ciències bàsiques, amb la finalitat de proporcionar a l'alumne uns aprenentatges essencials sobre la ciència, les seves metodologies i les seves aplicacions per configurar el seu perfil personal, social i professional. Els sabers bàsics d'aquests blocs permetran a l'alumne conèixer l'anatomia i la fisiologia del seu organisme i adoptar hàbits saludables per tenir-ne cura; establir un compromís social amb la salut pública; examinar el funcionament dels sistemes biològics i geològics i valorar la importància del desenvolupament sostenible; explicar l'estructura de la matèria i les seves transformacions; analitzar les interaccions entre els sistemes fisicoquímics, i valorar la rellevància de l'energia en la societat.

S'inclouen en aquest àmbit dos blocs més, els sabers dels quals s'han de desenvolupar al llarg de tot el currículum de forma explícita. D'una banda, el bloc

«Destreses en ciència i tecnologia», que tracta de les estratègies i formes de pensament pròpies de les ciències i la tecnologia. De l'altra, el bloc de «Tecnologia i Digitalització», que recull els coneixements, destreses i actituds orientats a desenvolupar el pensament computacional aplicat a la resolució de problemes, a l'aplicació de models i a la integració de les tecnologies emergents, i per dur a terme la digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge de manera segura, responsable i ètica.

Per desenvolupar les competències es proposa l'ús de metodologies pròpies de la ciència i el pensament computacional, com també de les tecnologies digitals, abordades amb un enfocament interdisciplinari, motivador, coeducatiu i connectat amb la realitat de l'alumne. Tot això per contribuir a la formació de persones adultes compromeses amb els desafiaments i reptes del món actual i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, i facilitar-ne la integració laboral i la plena participació en la societat democràtica i plural.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ÀMBIT CIENTIFICOTECNOLÒGIC

1. Comprendre com ocorren els principals fenòmens naturals, a partir de situacions quotidianes, aplicant les lleis i teories científiques adequades, per construir explicacions correctes dels fets observats.

L'aprenentatge de les ciències des de la perspectiva integradora de l'enfocament STEM té com a base el reconeixement dels fonaments científics dels fenòmens que s'esdevenen en el món real. L'alumne adult competent interpreta i explica els fenòmens naturals a partir de lleis i teories correctes, la qual cosa li permet comprendre com s'esdevenen. Això fa possible establir relacions constructives entre la ciència, la seva vida quotidiana i el seu entorn laboral, la qual cosa el podrà portar a fer interpretacions d'altres fenòmens diferents, encara que no hagin estat estudiats prèviament. En adquirir aquesta competència específica, es millora l'interès de l'alumne per la ciència, cosa que redunda en la millora del seu entorn i de la seva qualitat de vida.

Aspectes tan importants com el respecte i la conservació del medi ambient o la preservació de la salut tenen una base científica, i comprendre'n l'explicació i els fonaments bàsics atorga una millor comprensió de la realitat. Això afavoreix una actitud proactiva de l'alumne en els seus entorns personal i laboral i en millora la implicació i compromís amb el desenvolupament global d'una societat inclusiva.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL1, STEM1, STEM2, STEM4, CD1, CPSAA4, CC3, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

2. Interpretar i modelitzar en termes científics problemes i situacions de la vida quotidiana i professional, aplicant diferents estratègies, formes de raonament, eines tecnològiques i el pensament computacional, per trobar-hi solucions i analitzar-ne la validesa.

El raonament i la resolució de problemes es consideren una destresa essencial en qualsevol context, per la qual cosa han de ser dos components fonamentals en l'aprenentatge de l'alumne. Per resoldre una situació problemàtica és essencial interpretar la situació plantejada, extreure'n la informació rellevant i transformar l'enunciat de manera que pugui ser resolta mitjançant procediments i processos prèviament apresos. Aquest procés es complementa amb la utilització de diferents formes de raonament, tant deductiu com inductiu, per obtenir una solució. Per això, són necessaris el plantejament de preguntes adequades, l'elecció d'estratègies adequades i coherents amb el problema i l'aplicació de procediments i algorismes. L'anàlisi de les solucions obtingudes potencia la reflexió crítica sobre la seva validesa, tant des d'un punt de vista estrictament matemàtic com des d'una perspectiva global, valorant aspectes relacionats amb la sostenibilitat, el consum responsable, la igualtat de gènere, l'equitat o la no discriminació, entre d'altres.

El desenvolupament d'aquesta competència fomenta un pensament més divers i flexible, millora la capacitat de l'alumne adult per resoldre problemes en diferents contextos, amplia la percepció sobre les ciències i les matemàtiques, i n'enriqueix i consolida els conceptes bàsics, la qual cosa repercuteix en un major nivell de compromís, en l'augment de la curiositat i en la valoració positiva del procés d'aprenentatge.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL2, STEM1, STEM2, CD1, CD2, CPSAA4, CE1, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

3. Utilitzar el mètode científic, fent indagacions i duent a terme petits projectes, per desenvolupar els raonaments propis del pensament científic i millorar les destreses en l'ús de les metodologies científiques.

El desenvolupament d'aquesta competència específica suposa millorar les destreses per realitzar observacions en l'entorn quotidià, formular preguntes i hipòtesis sobre aquestes observacions, o revisar les explicacions pròpies elaborades prèviament i comprovar-ne la veracitat mitjançant l'experimentació, utilitzant les eines més convenients en cada cas.

A més, l'ús de les metodologies científiques procura una millora en la destresa del treball col·laboratiu que es duu a terme en la ciència. Aquesta competència específica és cada vegada més necessària en l'àmbit laboral, amb la qual cosa el fet de desenvolupar-la pot suposar un salt qualitatiu en la capacitat professional de l'alumne.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida STEM1, STEM2, STEM3, CD1, CD3, CPSAA4, CPSAA5, CE1, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

4. Actuar i usar la tecnologia de forma segura, responsable i ètica, analitzant els efectes de determinades accions quotidianes i de l'ús de les tecnologies sobre la salut i el medi natural i social, i avaluant la contribució de la ciència i la tecnologia al desenvolupament sostenible, per valorar la importància dels hàbits que milloren la salut individual i col·lectiva i eviten o minimitzen els impactes mediambientals negatius en la societat i en el l'entorn.

L'activitat humana i el desenvolupament tecnològic han produït importants alteracions en l'entorn amb un ritme d'avançament sense precedents. Algunes d'aquestes alteracions, com l'augment de la temperatura mitjana terrestre, l'acumulació de residus plàstics o la disminució de la disponibilitat d'aigua potable, suposaran un repte molt important a curt termini i podrien posar en perill greu perill algunes activitats humanes essencials. Així mateix, s'han instal·lat en les societats més desenvolupades certs hàbits perjudicials com la dieta desequilibrada, el sedentarisme, l'ús de drogues o l'addicció a les noves tecnologies. Això ha donat lloc a un augment de la freqüència d'algunes patologies que constitueixen importants problemes de la societat actual.

Tanmateix, determinades accions i hàbits saludables i sostenibles (com l'alimentació sana, l'exercici físic o el consum responsable) poden contribuir a la preservació i millora de la salut individual i col·lectiva, com també a frenar les tendències mediambientals negatives abans descrites. Per això, és imprescindible que l'alumne adult conegui i apliqui els fonaments científics i tecnològics que justifiquen un estil de vida segur, saludable i sostenible. L'adquisició d'aquesta competència implica també l'aplicació de normes de seguretat i higiene, de manera que es puguin evitar riscos. D'aquesta manera, l'alumne adult podrà assolir el seu ple desenvolupament i integració i exercir una ciutadania responsable i compromesa.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida STEM5, CD4, CPSAA2, CC4, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

5. Representar i intercanviar informació i dades científiques, tecnològiques i matemàtiques, contrastant-ne prèviament la veracitat i utilitzant mitjans de representació, simbologia i vocabulari apropiats, per adquirir i refermar els aprenentatges i per solucionar problemes de l'entorn natural, social i laboral.

En l'actualitat, existeix un excés d'informació que cal seleccionar, interpretar i analitzar per poder utilitzar-la amb finalitats concretes. La informació de caràcter científic pot presentar-se en formats molt diversos, com enunciats, gràfics, taules, models, diagrames, etc., que cal comprendre per treballar de forma adequada en la ciència. Així mateix, el llenguatge matemàtic, tecnològic i científic atorga a l'alumne una eina de comunicació global, per la qual cosa cal que conegui i compregui les normes que regeixen els llenguatges específics de les diferents disciplines científicotecnològiques.

L'alumne ha de ser competent no solament en la selecció d'informació rigorosa i veraç, sinó en la interpretació correcta i en la transmissió d'aquesta informació a partir de l'observació o de l'estudi. Per a això, ha d'aplicar els codis i protocols de comunicació adequats en diferents formats i tenir en compte certes normes específiques de les disciplines científicotecnològiques.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CCL1, CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CPSAA4, CC4, CCEC3, corresponents a l'alumne

que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

6. Identificar les ciències, la tecnologia i les matemàtiques implicades en contextos diversos, interrelacionant conceptes i procediments, per aplicar-los en situacions de la vida quotidiana.

El coneixement de les ciències, de les matemàtiques i de la tecnologia respon a la necessitat de la societat davant els grans desafiaments i reptes de caràcter transdisciplinari que la humanitat té plantejats. L'Àmbit Científic i Tecnològic hauria de ser percebut per l'alumne com una eina coherent i essencial per créixer la seva competència en ciència i tecnologia, la qual cosa li permetrà connectar els aprenentatges adquirits amb la seva experiència acadèmica i professional, fent que siguin significatius i puguin ser emprats amb posterioritat en diferents situacions.

És important que l'alumne tingui l'oportunitat d'identificar i experimentar l'aplicació de les ciències i les matemàtiques en diferents contextos, com també de desenvolupar els coneixements i les destreses relacionats amb la utilitat i l'ús de les eines, recursos i materials tecnològics necessaris, per poder transferir i aplicar els aprenentatges de l'Àmbit Científicotecnològic a altres contextos de la vida real i a la resolució de problemes del seu entorn personal, social i laboral.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida STEM1, STEM2, STEM5, CD5, CPSAA5, CC4, CE1, CCEC2, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

7. Analitzar els fonaments del funcionament dels dispositius i aplicacions digitals d'ús comú, estudiant-ne els components i funcions i descrivint-ne la utilitat, per fer-ne un ús més eficient i segur i per detectar i resoldre problemes tècnics senzills.

L'augment actual de la presència de la tecnologia en les nostres vides fa necessària la integració de les eines digitals en el procés d'aprenentatge permanent. Aquesta competència s'orienta a l'adquisició d'aprenentatges que permetin un ús segur dels dispositius i aplicacions digitals, com també el seu correcte manteniment. Engloba la comprensió del funcionament dels dispositius i aplicacions digitals d'ús comú, com també la identificació de les petites incidències

que puguin afectar-los, amb la finalitat de resoldre els problemes tècnics senzills que sorgeixin durant l'ús d'aquests dispositius i aplicacions. Per a això, l'alumne adult ha de conèixer, d'una banda, l'arquitectura del maquinari emprat, dels seus components i de les seves funcions dins del dispositiu a nivell d'usuari. D'altra banda, haurà d'aprendre a usar les aplicacions de programari presents en l'entorn personal, social, formatiu i laboral de l'alumne, que requereixen una configuració i ajust adaptats a les necessitats dels usuaris.

Analitzar els fonaments d'aquests elements i les seves funcionalitats, com també dur-ne a terme l'aplicació i transferència en diferents contextos afavoriran l'aprenentatge permanent. D'aquesta manera, les persones adultes podran fer un ús més eficient i segur de les eines digitals que respongui a les seves necessitats, usant aquestes eines amb creativitat en diversos mitjans i formats —plàstics, visuals, audiovisuals, sonors, etc.

Aquesta competència específica està vinculada als descriptors del perfil de sortida CD2, CD4, CD5, CPSAA4, CPSAA5, corresponents a l'alumne que ha acabat l'ensenyament bàsic. Aquests descriptors estan desenvolupats a l'annex I del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

CRITERIS D'AVUACIÓ DEL NIVELL I

Competència específica 1

- 1.1 Explicar els fenòmens naturals més rellevants a partir de teories, lleis i principis científics adequats.
- 1.2 Prendre decisions informades i coherents, analitzant diferents situacions reals i aplicant els aprenentatges científics adquirits.
- 1.3 Analitzar i explicar la contribució de la ciència a la societat i la tasca dels homes i dones dedicats a desenvolupar-la, entenent la recerca com una tasca col·lectiva en constant evolució fruit de la interacció entre la ciència, la tecnologia, la societat i el medi ambient.

Competència específica 2

- 2.1 Seleccionar les estratègies adequades en la resolució de problemes, a partir de la representació matemàtica d'aquests problemes.

2.2 Trobar les possibles solucions d'un problema, utilitzant les dades i informació aportades, i aplicant les estratègies i eines més apropiades del pensament computacional.

2.3 Qüestionar la correcció de les solucions d'un problema, valorant-ne la coherència en el context plantejat.

2.4 Emprar eines tecnològiques útils en la representació, la resolució de problemes i la comprovació de les solucions.

Competència específica 3

3.1 Representar i comunicar informació i dades científiques, tecnològiques i matemàtiques de forma clara, utilitzant un format, uns mitjans de representació, una simbologia i un vocabulari tècnic adequats.

3.2 Analitzar i interpretar informació científica, tecnològica i matemàtica present en la vida quotidiana, justificant aquesta interpretació i mantenint una actitud crítica.

Competència específica 4

4.1 Identificar procediments propis de les ciències, la tecnologia i les matemàtiques en situacions diverses, establint connexions entre diferents àrees de coneixement en contextos naturals, socials i professionals.

Competència específica 5

5.1 Usar els dispositius digitals d'ús quotidià en la resolució de problemes senzills, analitzant-ne els components i les funcions i identificant els riscos i les mesures de seguretat que caldria adoptar per a la protecció de dades i equips.

5.2 Utilitzar, de manera guiada, les aplicacions digitals d'ús comú presents en l'entorn personal, social, formatiu i laboral propi, identificant de quina manera poden donar resposta a les necessitats individuals.

SABERS BÀSICS DEL NIVELL I

A. DESTRESES EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA

- Metodologies de la recerca científica: identificació i formulació de qüestions, elaboració d'hipòtesis i comprovació mitjançant experimentació. Projectes de recerca.
- Contribució bàsica de la ciència i la tecnologia i de les persones que s'hi dediquen als diferents àmbits del saber humà i a l'avanç i millora de la societat.
- Estratègies que facin augmentar la flexibilitat cognitiva i l'obertura a canvis i que ajudin a transformar l'error en oportunitat d'aprenentatge.

B. MATEMÀTIQUES

B.1. Sentit numèric

- Nombres naturals, enters, decimals, racionals i irracionals rellevants: interpretació, ordenació en la recta numèrica i aplicació en la resolució de problemes de la vida quotidiana i laboral.
- Operacions o combinació d'operacions amb nombres naturals, enters, racionals o decimals (suma, resta, multiplicació, divisió i potències amb exponents naturals): propietats, relacions entre elles i aplicació en la resolució de problemes. Estratègies de càlcul: mental i amb calculadora.
- Divisors i múltiples: factorització en nombres primers en la resolució de problemes.

B.2. Sentit de la mesura

- Unitats convencionals de longitud, superfície i volum: múltiples i submúltiples.
- Estratègies d'estimació o càlcul de mesures indirectes de formes planes i tridimensionals i objectes de la vida quotidiana i laboral.
- Perímetres i àrees: interpretació, obtenció de fórmules i aplicació en formes planes.

- Representació plana d'objectes tridimensionals: visualització i utilització en la resolució de problemes.

B.3. Sentit espacial

- Formes geomètriques de dues dimensions: descripció i classificació en funció de les seves propietats o característiques.
- Objectes geomètrics del plànol: construcció amb instruments de dibuix, amb eines manipulatives i digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, etc.).
- Coordenades cartesianes.

B.4. Sentit algebraic

- Patrons. Regles de formació de diverses estructures: numèriques, espacials, gràfiques o algebraiques.
- Variable: relacions senzilles. Equivalència entre expressions algebraiques.
- Equacions lineals: resolució algebraica i gràfica en contextos de resolució de problemes.
- Llenguatge algebraic.
- Eines tecnològiques en la resolució de problemes.

B.5. Sentit estocàstic

- Disseny d'estudis estadístics: formulació de preguntes, organització de dades, realització de taules i gràfics adequats, càlcul i interpretació de mesures de centralització i dispersió amb calculadora i full de càlcul.
- Informació estadística en contextos quotidians i estratègies per a l'obtenció de conclusions raonades.

C. BIOLOGIA I GEOLOGIA

C.1. Les capes fluides de la Terra

- L'atmosfera. Composició i estructura. Contaminació atmosfèrica. Efecte d'hivernacle. Importància de l'atmosfera per als éssers vius.
- La hidrosfera. L'aigua a la Terra. Aigua dolça i aigua salada: importància per als éssers vius. Contaminació de l'aigua dolça i de la salada.
- Problemàtica ambiental en relació amb la gestió de l'aigua a les Illes Balears.
- La biosfera. Característiques que van fer de la Terra un planeta habitable.

C.2. Estructura i composició de la Terra

- La geosfera. Estructura i composició de la Terra.
- Les plaques litosfèriques.
- La tectònica de plaques i les seves manifestacions. Evolució històrica: de la deriva continental a la tectònica de plaques.
- Els minerals i les roques: propietats, característiques i utilitats.
- Roques i minerals més representatius de les Illes Balears.

C.3. El relleu terrestre i la seva evolució

- Factors que condicionen el relleu terrestre.
- El modelatge del relleu.
- Els agents geològics externs i els processos de meteorització, erosió, transport i sedimentació.
- Acció geològica de la mar, del vent i de les glaceres.
- Acció geològica dels éssers vius. L'espècie humana com a agent geològic.
- Principals agents modeladors del relleu a les Illes Balears: la mar, els torrents i les aigües subterrànies

C.4. Els éssers vius

- La cèl·lula com a unitat estructural i funcional dels éssers vius.

- Els éssers vius: diferenciació i classificació en els principals regnes.
- Els principals grups taxonòmics: observació d'espècies de l'entorn i classificació a partir de les característiques distintives.

D. TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ

- Dispositius digitals d'ús comú. Elements de maquinari i programari.
- Sistemes de comunicació digital d'ús comú. Transmissió de dades.
- Seguretat a la xarxa: riscos, amenaces, atacs i formes eficients d'actuació. Privacitat i benestar digital. Pràctiques segures i saludables.
- Entorn Personal d'Aprenentatge. Composició, configuració i funcionalitats.
- Tècniques de tractament, organització i gestió digital de la informació. Emmagatzematge segur, característiques, alternatives i còpies de seguretat. Serveis d'emmagatzematge al núvol. Accessibilitat.

CRITERIS D'AVUACIÓ DEL NIVELL II

Competència específica 1

1.1 Explicar fenòmens i situacions quotidians, tant de l'àmbit personal com laboral, usant teories, lleis i principis científics de manera correcta, identificant quines són les condicions o paràmetres dels quals depenen.

1.2 Justificar la contribució de la ciència a la societat i la tasca dels homes i dones dedicats a desenvolupar-la, entenent la recerca com una tasca col·lectiva en constant evolució fruit de la interacció entre la ciència, la tecnologia, la societat i el medi ambient.

Competència específica 2

2.1 Seleccionar les estratègies adequades en la resolució de problemes a partir de la representació matemàtica d'aquests problemes, organitzant les dades i comprnent les preguntes formulades.

2.2 Obtenir les possibles solucions d'un problema, utilitzant i realitzant dibuixos d'objectes geomètrics amb mesures fixades, seleccionant i aplicant les estratègies i les eines més adequades i justificant-ne l'elecció.

2.3 Comprovar la correcció de les solucions d'un problema, analitzant-ne la coherència en el context plantejat.

2.4 Desenvolupar estratègies per resoldre problemes, entendre patrons i estructures i així fonamentar el raonament lògic, la descomposició de problemes i l'ús de models.

Competència específica 3

3.1 Dissenyar i realitzar experiments i obtenir dades quantitatives i qualitatives sobre fenòmens naturals, utilitzant amb correcció els instruments, eines o tècniques adequats a l'hora d'obtenir resultats clars que responguin a qüestions concretes o que contrastin la veracitat d'una hipòtesi.

3.2 Assumir l'error com una oportunitat per a la millora, desenvolupant un autoconcepte positiu davant les ciències.

Competència específica 4

4.1 Avaluar els efectes de determinades accions individuals sobre l'organisme i el medi natural, proposant hàbits saludables i sostenibles basats en els coneixements adquirits i la informació disponible.

4.2 Relacionar la preservació de la biodiversitat, la conservació del medi ambient i la protecció dels éssers vius de l'entorn amb el desenvolupament sostenible i la qualitat de vida, aplicant fonaments científics.

4.3. Valorar la necessitat d'una gestió sostenible dels recursos naturals i conèixer-ne la problemàtica específica a les Illes Balears tant en la vessant de protecció del patrimoni natural (biodiversitat) com en la necessitat de limitar el consum de territori, el consum energètic i la producció de residus.

Competència específica 5

5.1 Representar i comunicar informació i dades científiques, tecnològiques i matemàtiques de forma clara i rigorosa, utilitzant el format, els mitjans de representació, la simbologia i el vocabulari tècnic més adequats.

5.2 Analitzar problemes de l'entorn natural, social i laboral, analitzant i interpretant de manera crítica la informació científica, tecnològica i matemàtica que afecten aquests problemes.

5.3 Emprar i citar de forma adequada fonts fiables, seleccionant la informació científica, tecnològica i matemàtica rellevant i millorant l'aprenentatge propi i el col·lectiu.

Competència específica 6

6.1 Aplicar procediments propis de les ciències, la tecnologia i les matemàtiques en situacions diverses, establint connexions entre diferents àrees de coneixement en contextos naturals, socials i professionals.

Competència específica 7

7.1 Usar de manera eficient i segura els dispositius digitals d'ús quotidià en la resolució de problemes senzills, analitzant-ne els components i les funcions, identificant-ne els possibles riscos i adoptant les mesures de seguretat necessàries per a la protecció de dades i equips.

7.2 Utilitzar les aplicacions digitals d'ús comú presents en l'entorn personal, social, formatiu i laboral propi, configurant-les i ajustant-les a les necessitats individuals, i respectant l'etiqueta digital.

SABERS BÀSICS DEL NIVELL II

A. DESTRESES EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA

- La mesura i l'expressió numèrica de les magnituds físiques: ordre de magnitud, notació científica, indicadors de precisió dels mesuraments i els resultats i rellevància de les unitats de mesura.

- Estratègies de resolució de problemes científics i tecnològics.
- Metodologies de la recerca científica: identificació i formulació de qüestions, elaboració d'hipòtesis i comprovació mitjançant experimentació. Projectes de recerca.
- Llenguatge científic i tecnològic: vocabulari tècnic i expressions de caràcter científic i tecnològic en els contextos formatius i professionals.
- Contribució de la ciència i la tecnologia i de les persones que s'hi dediquen als diferents àmbits del saber humà i a l'avenç i millora de la societat.
- Emprenedoria i creativitat per abordar problemes.

B. MATEMÀTIQUES

B.1. Sentit numèric

- Operacions o combinació d'operacions amb nombres naturals, enters, racionals o decimals (suma, resta, multiplicació, divisió i potències amb exponents naturals): propietats, relacions entre elles i aplicació en la resolució de problemes. Estratègies de càlcul: mental i amb calculadora.
- Raons, proporcions i percentatges en la resolució de problemes: augments i disminucions percentuals, rebaixes, descomptes, impostos, etc.
- Proporcionalitat directa i inversa: resolució de problemes d'escales, canvis de divises, etc.
- Presa de decisions: consum responsable, relacions qualitat-preu i valor-preu en contextos quotidians i professionals.

B.2. Sentit de la mesura

- Estratègies d'estimació o càlcul de mesures indirectes de formes planes i objectes de la vida quotidiana i laboral.
- Àrees i volums: interpretació, obtenció de fórmules i aplicació en formes tridimensionals.
- Instruments de dibuix i eines digitals.

B.3. Sentit espacial

- Formes geomètriques de tres dimensions: descripció i classificació en funció de les seves propietats o característiques.
- Objectes geomètrics de l'espai: construcció amb instruments de dibuix, amb eines manipulatives i digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, etc.).
- Coordenades cartesianes: relacions espacials (translacions, girs i simetries).

B.4. Sentit algebraic

- Equacions lineals i quadràtiques: resolució algebraica i gràfica en contextos de resolució de problemes.
- Relacions lineals, quadràtiques i de proporcionalitat inversa en situacions contextualitzades descrites mitjançant un enunciat, taula, gràfic o expressió analítica.
- Eines tecnològiques en la resolució de problemes.

B.5. Sentit estocàstic

- Fenòmens deterministes i aleatoris. Atzar i aproximació a la probabilitat: freqüències relatives. Regla de Laplace i tècniques de recompte. Presa de decisions sobre experiments simples en diferents contextos.

C. BIOLOGIA I GEOLOGIA

C.1. El cos humà i la salut

- La funció de nutrició i la seva importància. Anatomia i fisiologia dels aparells digestiu, respiratori, circulatori i excretor. Relació entre ells.
- La funció de reproducció i la seva rellevància biològica. L'aparell reproductor: anatomia i fisiologia.
- Educació afectivosexual des de la perspectiva de la igualtat entre persones i el respecte a la diversitat sexual. La importància de les pràctiques sexuals responsables. L'assertivitat i l'autocura. La prevenció d'infeccions de

transmissió sexual (ITS) i d'embarassos no desitjats. L'ús adequat de mètodes anticonceptius i de mètodes de prevenció d'ITS.

- Els hàbits saludables (prevenció del consum de drogues legals i il·legals, higiene postural, autoregulació emocional, dieta equilibrada, ús responsable dels dispositius tecnològics, exercici físic i higiene del son, etc.).
- La funció de relació i la seva importància. Els receptors sensorials, centres de coordinació i òrgans efectors: funcionament general.
- El sistema immune, els antibiòtics i les vacunes: funcionament i importància social en la prevenció i superació de malalties infeccioses.
- Els trasplantaments: la seva importància en el tractament de determinades malalties i la donació d'òrgans.

C.2. Ecologia i sostenibilitat

- Els ecosistemes. Tipus d'ecosistemes més representatius de les Illes Balears.
- Causes i conseqüències del canvi climàtic i del deteriorament del medi ambient: importància de la conservació dels ecosistemes mitjançant hàbits sostenibles i reflexió sobre els efectes globals de les accions individuals i col·lectives.

D. FÍSICA I QUÍMICA

D.1. La matèria i els seus canvis

- Teoria cineticomolecular: propietats més importants dels sistemes materials segons el seu estat d'agregació, des d'un punt de vista qualitatiu. Canvis d'estat.
- Substàncies pures i mesclades: mètodes de separació de mesclades.
- Composició de la matèria: l'estructura dels àtoms i dels composts. Elements i composts.
- Equacions químiques senzilles: interpretació qualitativa i quantitativa. Càlculs estequiomètrics senzills i factors que els afecten. Rellevància en el món quotidià i laboral.

D.2. Les interaccions i l'energia

- L'energia: anàlisi i formulació d'hipòtesis, propietats, transferència i manifestacions de l'energia. Obtenció i consum d'energia i repercussions mediambientals associades.
- L'electricitat: corrent elèctric en circuits simples. Obtenció experimental de magnituds i relació entre elles. Mesures de seguretat i prevenció
- Moviment dels cossos: les magnituds cinemàtiques.

E. TECNOLOGIA I DIGITALITZACIÓ

- Eines de diagnòstic i manteniment per a dispositius digitals: actualització de maquinari i programari, antivirus, gestió d'emmagatzematge i detecció d'avaries.
- Tecnologies de comunicació de dades entre dispositius. Tecnologies sense fil per a la comunicació.
- Seguretat i accessibilitat de la informació en xarxes privades i públiques, amb fil i sense. Mesures de protecció de dades i informació. Benestar digital. Gestió de contrasenyes. Processos d'autenticació.
- Filtres i fonts en la recerca avançada d'informació a internet.
- Eines digitals específiques per a la creació de diferents continguts i en diversos formats. Instal·lació, configuració i ús responsable.
- Simulació i eines de visualització com a font d'informació.

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES I PER A L'AVALUACIÓ

En l'Àmbit Científicotecnològic de l'ESPA s'espera que l'alumne aprengui a reconèixer i aplicar la manera com la ciència aconsegueix explicar els fets i fenòmens observats, com també a qüestionar-se aquelles explicacions que formin part del seu bagatge personal. L'enfocament competencial significa que l'alumne deixa de ser un subjecte passiu i passa a ser agent actiu en el seu aprenentatge, és a dir, ha de «fer per aprendre», construint així el seu coneixement. La metodologia que els professors implementin a l'aula serà la clau per aconseguir

que les competències específiques siguin assolides per l'alumne, és a dir, que el desenvolupament del currículum culmini amb èxit. En tractar-se d'alumnes que ja posseeix una experiència vital considerable és important que els ensenyants l'ajudin a qüestionar-se allò que sap per comprovar si és coherent amb els nous aprenentatges o no. Treballar sobre les idees prèvies i com canviar-les per explicacions acceptades per la ciència és part essencial del seu aprenentatge.

El plantejament didàctic d'aquest àmbit ha d'atendre la singularitat de cadascun dels alumnes adults que componen el grup amb el qual es treballarà, tant a nivell personal com del seu context social i familiar, als interessos i necessitats que els han portat a tornar a formar part del sistema educatiu, i al seu nivell competencial de partida per poder dissenyar situacions d'aprenentatge que siguin significatives i útils, tenint en compte el Disseny Universal per a l'Aprenentatge. Aquest enfocament és molt adequat per atendre la diversitat d'interessos i necessitats de l'alumne no solament en el disseny de materials, sinó també en la manera d'abordar l'àmbit a l'aula, incloent diferents nivells d'assoliment com a forma de fer una gradació que permeti la progressió en la dificultat i exigència en l'aprenentatge de l'alumne.

Implicació social de l'Àmbit Científicotecnològic

L'Àmbit Científicotecnològic ofereix una visió de la ciència i la tecnologia integrades en la societat. Aquesta relació ha de promoure que l'alumne adult reflexioni i analitzi críticament l'entorn en el qual viu com a forma de fomentar un enfocament ètic que condueixi a un món més just i igualitari.

La capacitat de la ciència i les matemàtiques per generar coneixement ha de ser regulada, per tal que, juntament amb la tecnologia, la societat evolucioni cap a majors cotes de benestar, equitat i justícia. Aquesta regulació té un component ètic, personal i col·lectiu que cal incentivar entre alumnes adults, perquè és actor principal en la conformació de la societat actual, tenint influència per provocar canvis significatius en les seves facetes personal, familiar i laboral.

És convenient, per tant, que les situacions d'aprenentatge, projectes i tasques que hagi de realitzar l'alumne durant el curs incloguin la reflexió, individual o col·lectiva, sobre els resultats o propostes que es deriven del treball desenvolupat, incidint en aspectes com les conseqüències socials o mediambientals, la sostenibilitat, el consum responsable o l'equitat social i econòmica.

El nivell de maduresa de l'alumne adult fa possible incrementar significativament la competència de cada estudiant, adaptant les situacions d'aprenentatge a cada

curs i sempre en funció de les seves característiques personals. Ha de ser el personal docent qui valori la gradació adequada en les activitats que durà a terme l'alumne i quines seran les metodologies que s'adaptin més bé a la realitat del grup, sense perdre de vista que l'enfocament competencial del currículum implica que l'alumne progressa en el desenvolupament de les seves competències al llarg dels dos nivells.

Observació, interpretació i explicació de fenòmens quotidians

L'ésser humà no pot evitar observar el que passa al seu voltant i tractar de cercar explicacions als fets observats. Aquesta forma natural d'actuar suposa un avantatge que pot ser aprofitat per aconseguir que els alumnes es qüestionin allò que observen i les explicacions que han elaborat o assimilat com a part del seu bagatge vital. Explicitar les contradiccions arrelades en les observacions o en les explicacions errònies proporcionarà l'oportunitat de presentar a l'alumne els models, lleis i teories acceptats per la ciència com a forma de produir el canvi conceptual necessari que el faci més competent i conscient de la utilitat de la ciència en la seva vida personal i laboral.

La presentació de fenòmens quotidians en forma de petits experiments d'aula, d'experiències simples que es puguin fer a l'exterior o de simulacions digitals que permetin recrear escenaris comuns com a sessió inicial són una manera adequada d'involucrar l'alumne i animar-lo a trobar explicacions en iniciar el treball. A mesura que millori la seva competència científica, serà el moment de donar-li l'oportunitat de predir el resultat d'altres experiments o escenaris, la qual cosa ha de conduir a la conclusió que la ciència no solament és útil per interpretar o explicar el que passa, sinó que també ho és per fer prediccions certeres sobre què pot ocórrer o com poden evolucionar els sistemes o escenaris sota certes condicions.

La construcció del coneixement propi, aconseguint desterrar idees prèvies persistents per mitjà de l'experimentació, implica una metodologia activa que ha de ser present en la proposta didàctica de l'àmbit. L'ús de metodologies diferents per a fites diferents serà, per tant, molt indicat a l'hora de programar l'acció docent i sempre amb el Disseny Universal per a l'Aprenentatge com a referent.

L'alumne adult reuneix dues característiques que no han de passar desapercebudes: el seu nivell de maduresa és molt superior al dels menors d'edat i la seva experiència vital el dota d'un nivell competencial de partida que pot i ha de ser considerat. Les sessions de classe són l'escenari en el qual el docent podrà modular el progrés competencial i usar diferents metodologies, donant

l'oportunitat a l'alumne de treballar de manera autònoma, tant en equip com de forma individual. En el desenvolupament de situacions d'aprenentatge o projectes en equip s'ha de tenir en compte que el temps és el factor limitant en aquest tipus d'alumne, per la qual cosa s'han d'ajustar a aquest condicionant.

Entorn Personal d'Aprenentatge

S'orientarà l'alumne a la creació i gestió d'un entorn personal d'aprenentatge (Personal Learning Environment, PLE) constituït per les xarxes, connexions i eines digitals, que l'acompanyarà en el seu procés d'aprenentatge connectat afavorint l'aprenentatge eficient al llarg de la vida mitjançant processos de construcció individual i col·lectiva de coneixement en xarxa. En aquest context, les diverses disciplines que conformen l'àmbit s'han d'entendre de manera integral, com una estructura que ajuda a la comprensió del conjunt de sabers que es pretén que l'alumne adquireixi i mobilitzi al llarg de l'etapa. El docent s'enfronta, així, al repte d'integrar l'entorn digital com un aspecte instrumental en la construcció del coneixement, que acompanyarà l'alumne al llarg de la seva vida i que haurà de fer servir de manera responsable, profitosa i crítica.

Clima positiu i motivador

La didàctica és l'eina de què disposa el professor competent perquè l'ensenyament sigui atractiu i motivador. Atès que l'alumne adult és més autònom i responsable, alhora que cursa l'àmbit de manera voluntària, pot ser una oportunitat per implementar metodologies que el facin protagonista del seu aprenentatge, accentuant el paper de l'ensenyant com a procurador i acompanyant en aquest procés.

Els éssers humans aprenem dels nostres errors contínuament i les persones adultes ho han pogut constatar al llarg de les seves vides. Cal normalitzar l'error com a part del procés educatiu i donar-hi un sentit positiu, entenent-lo com una oportunitat de millorar, de superar un obstacle, o com un pas més per desterrar una idea errònia persistent. L'alumne adult pot ser especialment sensible a aquesta necessitat per enfocar el seu aprenentatge des d'una nova perspectiva que l'animi a superar experiències passades. Ha de tenir la possibilitat d'aprendre fent moltes i variades activitats al llarg de les successives sessions del curs i de sentir que equivocar-se és un primer pas per aprendre.

Crear un clima de treball positiu, motivador, en què l'error sigui part del procés, farà que la participació de l'alumne sigui major i donarà l'oportunitat al docent de fer observacions més precises i significatives sobre l'aprenentatge de cada

alumne. Animar i incentivar els encerts, assenyalar els errors i oferir maneres diferents de fer les coses per superar-los serà la manera de fer que el clima de treball sigui l'adequat.

Treball individual i col·lectiu

Promoure la cooperació entre alumnes farà possible que pugui treballar amb situacions d'aprenentatge i projectes més complexos i complets que requereixin d'una bona coordinació i estratègies de treball en equip per ser resolt amb satisfacció. El treball en grups heterogenis fa més fàcil implementar el Disseny Universal per a l'Aprenentatge i permet potenciar i millorar l'acció docent si es fomenta la tutoria entre iguals en la dinàmica de treball en els equips, fins i tot entre equips diferents, com a suport metodològic.

La integració d'activitats pròpies de l'aprenentatge presencial amb altres de típiques del virtual, enriqueix el procés d'aprenentatge i facilita la tasca docent. L'ús d'aules virtuals i altres eines educatives asíncrones permeten a l'alumne ser més independent en el seu estudi i treball (aprenentatge mixt), la qual cosa redunda en una millora considerable d'algunes de les competències clau de l'etapa.

Els materials, activitats, tasques, situacions d'aprenentatge o projectes que es plantegin han de ser interessants per a l'alumne i suposar un repte, amb la qual cosa cal adaptar-los al nivell competencial en el qual es trobi cada alumne i a cadascuna de les necessitats d'accés o atenció educativa que pugui presentar. Si es treballa en equips, es poden elaborar activitats diferents per a cada membre del grup i així aconseguir un desenvolupament de les competències adequat per a tots els alumnes.

Avaluació

L'avaluació és un procés global i integral de tot el procés ensenyament-aprenentatge i cal que sigui contínua i que tots els actors del procés hi participin.

S'haurà d'avaluar com treballa l'alumne, quin resultat s'obté d'aquest treball i quin grau d'implicació i millora observa en cada estudiant. Una avaluació integral es basa en una idea bàsica: no tot el que fa l'alumne s'ha de qualificar, però sí que ha d'estar subjecte a l'observació directa i ha de ser valorat. Això vol dir que s'ha de posar especial atenció en el procés i la manera com aprenen els alumnes. L'observació directa és un instrument que permet avaluar el progrés i trobar les dificultats que s'hi puguin presentar. L'avaluació de la resolució de les activitats

dissenyades per al desenvolupament de les competències serà la manera de conèixer el resultat obtingut com a conseqüència d'aquest treball. Perquè l'avaluació sigui contínua, cal que l'alumne sàpiga en cada moment què fa bé, què pot millorar i com pot fer-ho, per la qual cosa el procés d'avaluació esdevé un procés formatiu alhora que evidencia la implicació de cada estudiant en el seu propi aprenentatge, és a dir, el tercer aspecte de l'avaluació integral.

Aquest tipus d'avaluació permet el redisseny de les activitats o la creació d'activitats noves que puguin adaptar-se al ritme real d'aprenentatge del grup o de cadascun dels equips en els quals estigui organitzat, assolint amb això l'optimització del procés d'ensenyament-aprenentatge i la motivació de l'alumne.

Els alumnes també participen del procés d'avaluació quan són conscients dels seus progressos, de la manera com aprenen i de quins objectius assolixen. Perquè això sigui possible, cal que sàpiguen sempre què han de fer, com s'espera que ho facin i quan ho han de fer, per la qual cosa les activitats que se'ls presentin han de facilitar aquesta informació per avançat. L'ús d'instruments d'avaluació adequats per a les tasques, projectes i situacions d'aprenentatge pot ser molt útil per a aquest propòsit, però s'ha de tenir en compte que han de ser simples i que els descriptors han de ser clars i inequívocs. L'ús de rúbriques d'autoavaluació, portafolis, diaris d'aprenentatge, etc., ajudarà que l'alumne sigui conscient de què aprèn i quins objectius assolix, mentre que la informació directa que rep del docent l'ajuda a saber què no fa bé o com pot millorar i assolir els objectius.

Així mateix, la integració de les eines digitals en el procés d'avaluació pot possibilitar a l'ensenyant visualitzar amb més amplitud i profunditat el procés d'aprenentatge, en habilitar nous canals de producció i comunicació amb l'alumne adult, la qual cosa pot incrementar els processos i eines d'avaluació a la seva disposició. Exemple d'això poden ser l'activitat registrada en xats i fòrums dels entorns virtuals d'aprenentatge o l'exposició davant la classe a través de videoconferències o panells col·laboratius virtuals, i oferir així noves eines per al seguiment del treball individual i grupal, com també de la seva evolució.

Finalment, l'avaluació global del procés implica que l'ensenyant, amb l'ajut de l'alumne, reflexioni sobre com funciona la programació didàctica de la matèria per a la consecució de les competències específiques, si contribueix a millorar les competències clau, com ha estat la selecció o disseny de les activitats realitzades durant el curs, etc. Aquesta informació es pot anar recopilant en diferents moments del curs, tant dels resultats de l'alumne com de les seves percepcions, i ha de ser utilitzada per al redisseny de la programació o les activitats, per valorar la possibilitat d'adoptar altres metodologies o estratègies metodològiques o,

simplement, per continuar amb el disseny utilitzat si els resultats han estat els esperats.

Atès que l'avaluació és un procés continu, la informació a l'alumne ha de ser constant perquè sigui possible abordar les dificultats o millorar l'actitud amb la intenció que el resultat final sigui que cada alumne sigui més competent.

ESBORRANY 2